TÖB-DER

SAYIN CUMHURBAŞKANININ ÇAĞIRISINA

GENEL BAŞKANIMIZIN MEKTUBU

Sayın Cumhurbaşkanı
ANKARA

4.12.1973 günü akşamı Türkiye Radyo ve Televizyonlarında hükûmetin kuruluşu ile ilgili olarak yayınlanan açıklamadaki çağrıya uyarak Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği (TÖB - DER) adına düşüncelerimizi aşağıda sunuyoruz :

İçinde bulunduğumuz bunalım, bir hükûmet bunalımı biçiminde görünmekte ise de, gerçekte toplumumuzun ekonomik ve sosyal yapısının ve yıllardanberi uygulanagelen hatalı iç ve dış politikanın bir sonucudur.

Türkiye halkı, bağımsızlığına kavuşmak, geri kalmışlıktan kurtulmak ve gerçek demokrasiye ulaşabilmek için emperyalizme karşı dünyada ilk kurtuluş savaşını verdi.

Ülkemiz, Atatürk'ün ölümünden sonra izlenen ve özellikle 1950 - 1960 döneminde tam bir çıkmaza girerek yurt çıkarlarına, halkımızın özlemlerine ve çağımızın gerçeklerine ters düşen ekonomik ve sosyal politika sonucu, içinde bulunduğumuz bunalıma düştü. 27 Mayıs Hareketi, yıllardanberi egemen güçler tarafından sürdürülen hatalı yurt çıkarlarına ekonomi politikasına ve yönetim biçimine karşı bir tepkiydi. Ama bu güçlerin, başlatanberi 27 Mayıs'ın getirdiği ilerici, demokratik Anayasaya karşı tertip ve saldırıları yurdumuzu 12 Mart'a sürükledi.

12 Mart ortam ve uygulamalarından yararlanan karşı devrimciler, 1961 Anayasasını arkaarkaya değiştirerek, geçmiş dönemlerde uyguladıkları iflas etmiş politikalarını sürdürmeye çalıştılar. Bu arada Ceza Yasası değiştirildi. Anayasaya aykırı Dernekler Yasası, Üniversiteler Yasası, Temel Eğitim Yasası gibi yeni yasalar getirildi. Sıkıyönetim ortamını sürdürme amacı güden Devlet Güvenlik Mahkemeleri kuruldu. Bu arada demokratik kuruluşların en önemlileri kapatılırken, diğerleri de etkisiz hale getirildi. Üniversite öğretim üyeleri, öğretmenler, yazarlar, avukatlar, mühendisler, öğrenciler, sendikacılar, işçiler ve köylüler arasında geniş çapta tutuklamalar yapıldı. Bir gecede 3500 öğretmen gözaltına alındı. Düşünce ve basın özgürlüğü kısıtlandı. Kitap düşmanlığı yaygın hale getirildi. Gözaltına alınanlara ve tutuklulara yasa ve insanlık dışı işkenceler yapıldı. Savunma hakkı kısıtlandı. Eğitim Reformu yozlaştırıldı. Ülkemizin en ücra köşelerinde güç koşullar altında görev yapan yurtsever öğretmenler, asılsız ihbar ve tertiplerle sürüldüler, tutuklandılar, türlü haksızlıklara, işkencelere uğratıldılar. Yıllardanberi süregelen sömürü gittikçe artan hayat pahalılığı, işsizlik, sosyal adaletsizlik halkımızın içinde bulunduğu yoksulluğu daha da dayanılmaz hale getirdi.

(Devamı Sayfa 23'de)

BAŞYAZI

"İdare Edenler ve İdare Edilenler,,

Belki şanslı ve belki de şanssız bir dönemde yaşıyoruz. Ama, bu şanslı ya da şanssız olmak, kişiliğimizi ilgilendiren bir ölçüye göredir. Ulusal toplum açısından böylesine bir kuşkuya kapılmanın manın yersiz olduğu inancımız kesindir.

Ülkemiz bir sarsıntı geçirmiştir. «Jeolojik devir» lerin toprak yerleşmesini hatırlatacak kadar önemli ve onun kadar umutlu bir sosyal sarsıntı. Görünüşler, içinde yaşanılan koşullar ne kadar bulanık olursa olsun, yolun ufuklara uzanan ucunda bir yıldız parıltısı fark edilmektedir. Ve bu, gerçekten mutlu geleceklerin işaretini belirleyen bir parıltıdır.

Bugüne kadar, ya da en azından yakın zamanlara kadar Türk toplumu, sosyal gelişme doğrultusunda, insiyatifini başkalarına bırakmış bir görüntünün içindeydi. Kendi gücüne yabancılaşmıştı. Kendine olan güven duygusunu yitirmişti. Ve bunun kökü de, Anadolu tarihinin derinliklerine uzanır. Kendi gücüne yabancılaşmasının kökeni böylesine gerilerdeydi. Günümüzde bile bir emeklinin, kendisinden «İdare edenler ve İdare edilenler!» diye bahsetmekte sakınca görmeyişi, bizi hiç de şaşırtmadı. Hem de bu sözcükleri «demokratik» sistemin bir yöntemi olarak kullanmaktaydı. Oysa, demokrasiden bahsederken sosyal sınıfları, ya da sosyal tabakaları «idare edenler ve idare edilenler» diye, ayırma dönemi çok eski tarihlerde, antik çağlarda kalmıştır. Çağımızın niteliği, toplumların kendi kendilerini yönetmelerinde anlam kazanıyor. Ve bu da, insanlarımızın ulaştıkları düzeyi göstermek yeterlidir.

(Devamı Sayfa 23'de)

Genel Merkez'den Şubelere

KAYYIMA VERİLEN TÖS MALLARI HAKKINDA

Yurdun çeşitli yerlerinde bulunan şubelerimiz, yerel Sulh Hukuk Hakimliklerine başvurarak kayyımlara verilmiş bulunan TÖS şubelerine ait mal ve paraları almaktadırlar. Bu konuda verilmiş bulunan Sulh Hukuk Hakimliği kararlarının bazıları bültenimizin 44, 49, 50, 54. sayılarından aynen yayınlanmıştır.

Bulundukları yerdeki TÖS Şubelerine ait mallar kayyıma verilmiş bulunan şubelerimiz, Sulh Hukuk Hakimliklerine başvurarak bu malların TÖB - DER şubemize verilmesini istemelidirler. Bunun için de:

1. TÖS Yürütme ve Yönetim Kurullarının 6.9.1971 gün ve 153 sayılı kararıyla TÖS'e ait bütün taşınır ve taşınmaz malları TÖB - DER'e devir ettiğini ve bağışladığını, o günden beri bu malların sahibinin TÖB - DER olduğunu,

2. Yasaya göre sahipsiz malların kayyıma tevdii mümkün olup, bu mallar sahipsiz olmadığından ve TÖB - DER'e ait bulunduğundan bu mallar hakkında kayyım tayin edilemiyeceğini,

3. T. C. Anayasasını değiştiren 1488 sayılı yasanın 16. geçici maddesinde, personel sendikalarının varlıklarının intikaline dair altı ay içinde bir yasa çıkarılacağı kabul edilmiş, bu süre geçtiği halde sözü edilen yasa çıkarılmamış olduğundan yasanın çıkarılmamış olması malların sahipsiz olduğunu gösteremiyeceğinden yapılan devir işleminin yasaya uygun olduğunu ve malların sahibinin TÖB - DER olduğunu,

4. Bu durum karşısında malların kayyıma verilemiyeceğini ve verilmiş ise kayyımlık kararının kaldırılarak malların TÖB - DER'e teslimi gerektiğini ileri sürmeleri gerekmektedir.

ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARIMIZ SÜRÜYOR

Genel Başkan Yardımcımız Musal Uysal, 2.12.1973 günü Tosya'ya gitti. Tosya Öğretmenler Derneğinin genel kurulunu da izleyen Uysal, TÖB - DER Şube yöneticilerimizle şubenin ve üyelerimizin çeşitli sorunları hakkında gerekli görüşmeleri yaptı.

Nazım Bayata, avukatımız İsmail Çevik ile birlikte 2.12.1973 günü Kütahya'ya gittiler. Kütahya Öğretmenler Yardımlaşma Derneğinin genel kurulunda hazır bulunan arkadaşlarımız, yeni kurulan şubemiz yöneticileriyle şube sorunlarını görüştüler. Yerel öğretmenler derneğinin kongresinde ayrıca Eskişehir bölge temsilcimiz İbrahim İşyar ve Eskişehir'den gelen bir grup üyemiz de hazır bulundular. İstek üzerine kongrede bir konuşma yapan Bayata, öğretmenlerin özlük ve meslek sorunlarının çözümlenmesinde örgütün ve örgütlenmenin önemini anlatmış ve TÖB - DER'in çalışmaları hakkında bilgi vermiştir. Daha sonra TÖB - DER Eskişehir şubemizi de ziyaret eden arkadaşlarımız, burada da şube yöneticileriyle şube sorunlarını görüşmüşlerdir.

TÖB - DER Ankara Şubemiz saymanı İsmet Yalçınkaya da 2.12.1973 günü TÖB - DER Keskin Şubemizin genel kurul toplantısında hazır bulundu.

TÜRKİYE KÖY İLKOKULLARINA YARDIM DERNEĞİNİN ÇAĞRISI

İsviçre'de çalışan bir kısım işçi arkadaşlar, yurdumuzun eğitim davasına kendi gücümüz nisbetinde katkıda bulunabilmek için burada bu senenin mayıs ayında bir dernek kurmuş bulunmaktayız. Derneğimizin amacı, yurdumuzun çeşitli bölgelerindeki muhtaç köy çocuklarına araç, gereç yardımında bulunarak yavrularımızın görerek, bilerek öğrenmelerine çok az da olsa yardımcı olmak ve aynı zamanda eğitim savaşımızda ağır fakat ulvi bir vazife yüklenmiş olan köy öğretmeni arkadaşlarımıza destek olmaktır.

İsviçre'de Türk işçi oranı çok düşük olduğundan gerek üye sayımız ve gerekse mali portremiz sınırlıdır. Bu bakımdan yardımlarımız yalnız çok lüzumlu ihtiyaçlar çerçevesinde kalacaktır. Yardımlarımız bir kerelik olmayıp okulun durumuna göre sürekli olacaktır.

Türkiyedeki köy öğretmenlerinden aşağıda gösterilen adresimize başvurmalarını saygılarımızla rica ederiz.

TÜRKİYE KÖY İLKOKULLARINA YARDIM DERNEĞİ
Postfach 47 9007 St.
Gallen SCHWEİZ

TÖB - DER'E ABONE OLUN...

ABONE BULUN...

Yıllık Abone : 20 TL. Altı Aylık : 10 TL.

Şubelerimizden Haberler

ÖRGÜTLENMEYE ÇAĞIRI

Ulus olarak Cumhuriyetimizin 50. yılına basmış bulunuyoruz. Halkımız Devrimci ATATÜRK'ün önderliğinde bizi yutmak isteyen empertalist devletlere karşı bir kurtuluş savaşı vermiştir. Bu savaş, geri kalmış, sömürü altındaki tüm devletlere örnek olacak nitelikteki bağımsızlık savaşıdır.

Şu varki aradan geçen bunca uzun yıllar içerisinde önemli sayılacak bir mesafe aşılamamıştır. Çözüm bekliyen ekonomik, kültürel ve sosyal davalarımız olduğu muhakkaktır.

Öğretmen arkadaşım, kimse yaşadığı toplumun dışında kalamaz. Kimse toplumun geleceğinden sorumsuz olamaz. Hele bu öğretmen geri kalmış bir ulusun öğretmeni ise üzerine düşen görev daha büyük demektir. Bu nedenle biz öğretmenler, toplumun ve ülkenin ana sorunlarını iyi bilmek, yurt içinde ve yurt dışında görülen değişme ve gelişmeleri yakından izlemek zorundayız. Bu bizim yalnızca öğretmen oluşumuzun değil, insan oluşumuzun da gereğidir.

Sorunlarımızın çözülmesi ancak, birlik ve dayanışma ile mümkündür. Kendi öz sorunlarımızla, mesleki sorunlarımızla uğraşacağız. Kendi mesleki sorunlarımızla, ülkemizin ve halkımızın sorunları birbirine bağlıdır. Ülkemizin sorunlarına yönelmeden, kendi sorunlarımızı temelde çözemeyiz.

Bu nedenle kurulmuş olan TÜM ÖĞRETMENLER BİRLEŞME VE DAYANIŞMA DERNEĞİNİN (TÖB-DER)'in amacı :

a— Atatürk Devrimleri insan hakları Evrensel Beyannamesi ile, Anayasamızın, milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti kapsamı içinde üyelerimizin tüm ekonomik, sosyal ve özlük haklarını koruyup geliştirerek birleşmesini ve dayanışmasını sağlamaktır.

b— Eğitim konusunda hazırladığı olumlu önerilerini ilgili kurumlara sunup kabul ettirmektir.

c— Ölüm, kaza, hastalık halleri ile doğal afetler karşısında üyelerine ve yakınlarına, özel yönetmeliğe uygun olarak karşılıklı veya karşılıksız yardımlar yapmaktır.

Yukarıda belirttiğimiz sorunlar doğrultusunda, Besni ve yöresindeki tüm öğretmenleri TÖB — DER çatısı altında toplanmaya birleşme ve dayanışmaya çağırıyoruz.

TÖB—DER BESNİ SUBESİ
YÖNETİM KURULU

OĞUZELİ ŞUBEMİZİN ÇALIŞMALARI

TÖB - DER Oğuzeli Şubemiz, 11.12.1973 günü İstanbul Fatih Tiyatrosu tarafından temsil edilen «Baba» adlı oyunu öğretmenlere ve halka göstermiştir. Ayrıca Oğuzeli Şubemiz, eğitsel çalışmalara da başlamıştır. Cumartesi günleri çeşitli meslekî ve kültürel konularda düzenlenen toplantılara memurlar ve halk da katılmaktadır.

EDİRNE ŞUBEMİZ DE TÖS MALLARINI ALDI

Bir çok şubelerimiz gibi TÖB - DER Edirne Şubem de kayyımda bulunan TÖS Edirne Şubesine ait malları mahkemeye başvurarak almıştır.

BESNİ'DE AŞIKLAR GECESİ

TÖB - DER Besni Şubemizin bildirdiğine göre, 3.12.19 günü Besni Şehir Sinemasında Aşık Ali Sağlam, Aşık Metuni, Aşık Yoksuli'nin de katıldığı bir aşıklar gecesi dzenlenmiştri. Büyük bir kalabalık tarafından ilgi ile izlnen gecede halk «Bağımsız Türkiye, Kahrolsun Amerik sloganlarını söylemiştir.

TÖB—DER'Lİ ÖĞRETMENLERİN DAYANIŞMASI

Ben Saruhanlı Yılmaz İlkokulu öğretmeniyim. Bundan bir süre önce geçirdiğim rahatsızlık dolayısıyla karşılaştığım insancıl davranışı —örgütünüzle ilgili olduğu için— anlatmayı yararlı buluyorum.

Bir gece beklenmedik bir şekilde mide kanaması geçirdim. Gerek bedensel yönden, gerekse fiziksel yönden bitik denecek bir duruma düşmüştüm. Olayı duyan Saruhanlı TÖB - DER üyesi arkadaşlarım, hemen beni hastaneye kaldırdılar. Manisa Devlet Hastanesine yattığımda ise çevremde öğretmen arkadaşlarım hastane ilgililerinden çok daha kalabalıktı. Manisa TÖB - DER yönetici ve üyeleri de rahatsızlığımı duyarak hemen hastaneye koşmuşlardı.

Kan verilmesi gerekli görülmüştü. Yine arkadaşlarım yardıma koştular. Öğretmen arkadaşlarımdan Mustafa Yüksel, Bölge temsilcimiz Saadettin Öztürk, Manisa şubemizden Yaşar bey, hastaneye koşarak kanlarıyla yaşamama yardımcı oldular.

Hastane personeli olaya şaşırdı kaldı. Hatta: «TÖB - DER'li öğretmenler ne kadar insancılmış be kardeşim. Hiç bir kuruluşta bu kadar dayanışma ve bağlılık görmedik bu güne kadar» diyerek görüşlerini belirttiler.

Eskiden beri öğretmenlerin dayanışmasında yarar bulanlardanım. Ancak zaman zaman bu konuda umutsuzluğa düştüğüm de olmuştur. Fakat karşılaştığım bu olay bende bulunan kötü izlenimleri bir anda sildi, götürdü.

Şu anda sağlığıma tümüyle kavuşmuş durumdayım. TÖB - DER üyelerinin gösterdiği ilgi beni TÖB - DER'e eskisinden daha güçlü bağlarla bağladı. Yurdumuzun diğer köşelerindeki üye arkadaşlarımızın da böylesi davranışlarla aralarındaki dayanışmayı artırmalarını dilerim. Saruhanlı, Manisa TÖB - DER şubesi yönetici ve üyesi arkadaşlarıma teşekkür eder, Türkiye öğretmenlerinin TÖB - DER çatısı altında toplanmasını gönülden dilerim. Saygılarımla. 5/12/1973

Zeynel Güle
Yılmaz İlkokulu Öğretmeni
SARUHANLI

BİR BERAET KARARI

T.C.
Balıkesir
Ağır Ceza Mahkemesi
Sayı:

Esas No : 1972/260
Karar No : 1972/256
C.M.U. No : 1972/1068

KARAR

Hakimler Heyeti :
Başkan : M. Tevfik Sayıner : 8134
Üye : Şerafettin Özdinçer : 10289
Üye : M. Muzaffer Erginbay : 12770
C.M.U.si : Ali Rıza Günal : 12662
Z. Kâtibi : Necati Yıldız : 422
Davacı : K.H.
Sanıklar :

1 — İvrindi ilçesi Korucu bucağı Çarkacı köyü (25) hanede nüfusa kayıtlı olup Balıkesir Anafartalar No: 17/3 de mukim doktor, Murat oğlu Hatice'den doğma 1337 doğumlu **SELİM SIRRI UYGUR.**

2 — Çankırı Şabanözü ilçesi Güzerdiğin kasabası (5) hanede nüfusa kayıtlı olup, Balıkesir Oruçgazi Ortaokulu edebiyat öğretmeni, Mehmet oğlu, Zelihadan doğma 1938 doğumlu **İSMAİL BAYRAM**

3 — Balıkesir Vicdaniye Mahallesi (52) hanede nüfusa kayıtlı olup Vicdaniye mahallesi Karesi sokak No: 74 de oturur Öğretmen, Osman oğlu, Zehra'dan doğma, 1938 doğumlu, **ŞAHİN OĞUZ**

Vekilleri :

1 — Balıkesir'de avukat Fevzi Şen (Hepsinin vekili)

2 — Balıkesir'de avukat Nejat Tuna ve Önder Kırlı (sanıklar İsmail Bayram ve Şahin Oğuz vekilleri)

3 — İzmir barosu avukatlarından Semih Gülcan (Selim Sırrı Uygur vekili)

4 — Balıkesirde avukat Hurşit Kangal ve Nihat Kosova (sanık Selim Sırrı Uygur vekili)

Suç :

Komünist bir düzen getirmek maksadiyle örgüt kurmak ve kanunun cürüm saydığı bir fiili öğmek.

Suç tarihi : 1970 ve 1971 yılları
Nezaret tarihi : 13/6/1972 (her üç sanığında)
Tevkif tarihi : 20/6/1972 (her üç sanığında)
Tahliye tarihi : 13/10/1972 (her üç sanığında)
Hükmün özeti : Her üç sanığında beraetlerine,

Kominist bir düzen getirmek maksadiyle örgüt kurmak ve kanunun cürüm saydığı bir fiili öğmek suçlarından sanıklar ve bu suçlarından dolayı 13/6/1972 de nezarete alınıp 20/6/1972 tarihin tevkif edilerek hükümle birlikte 13/10/1972 tarihinde tahliye kılınan yukarıda açık hüviyetleri yazılı Selim Sırrı Uygur, İsmail Bayram, Şahin Oğuz haklarında mahkememizde açılmış bulunan amme davasının Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinde duruşmaya mahsus salonunda sanıklar ve vekillerinin yüzlerine karşı yapılan açık duruşma sonunda :

İCABI DÜŞÜNÜLDÜ:

İddia : Sanıklar Selim Sırrı Uygur, İsmail Bayram, Şahin Oğuz haklarında Balıkesir Sorgu Hakimliğince düzenlenen 29/7/1972 tarihli ceza kararnamesinde: Sanıkların suçlarını kabul etmediklerini, dinlenen şahitler Erol Bayram, Ahmet Akın, Mustafa Kemâl Özdemir, Hüseyin Nacar, Emin Tanrıverdi'nin beyanlarında, sanıklara müsnet eylemler yönünden bilgi ve görgüleri olmadığını beyan ettiklerini, hazırlık ifadelerinde ise sanık Selim Sırrı Uygur'un ve Şahin Oğuz'un Balıkesir Devrimci Gençlik Derneğinin üyelerinden olduklarını, bu derneğin tertip ettiği seminerlerde konuşma yaptıklarını bu konuşmalarda derneğin tüzükle tayin edilen statüsünden ayrı olarak siyasi parti vasfı ile legal ve illegal faaliyetler icra edeceğini, takip edeceği yolun sosyalist devrim ve demokratik devrim statüsü olduğu, bu suretle tahakkuk ettirilecek devrimin sosyalizm görüşünde yürütülmesinin bir aşama teşkil edeceğini ve sonunda işçi ve köylü sınıfının proletarya diktatörlüğünün hakim kılınacağı bu düzene ulaşmak için mesuplara ihtilâl fikrinin sanıklar tarafından empoze edilmek istenildiğini ve sanıklardan İsmail Bayram'ın bu gaye ile faaliyet icra ederek Balıkesir Devrimci Gençlik Derneğinin toplantılarına, Balıkesir TÖS Başkanı olması nedeniyle, bu derneğe ait lokalde toplantı yapmak suretiyle izin vermiş olduğu ve Devrimci Gençlik Teşkilâtının bazı gençlerin üye olmaları yönünden manevî baskı ve telkinde bulunduğunu ve keza sanıkların işçi-köylü gazetesini dağıtmaya tevessül ettikleri, seminer çalışmalarında ve toplantılarında Marksist-Leninist mecmua ve kitaplar okunduğu ve sanıklardan İsmail Bayram'ın nezdinde yapılan aramada bu yöne matuf faaliyetlerine ait şiri, yazı ve marksist yayınlardan iktibas edilmiş makaleler bulunduğunu ve sanıkların daha önce kominist bir düzen getirerek sosyal müesses nizamı değiştirmek amacı ile eylemlerde bulunmaktan sanık Mahir Çayan ve Deniz Gezmiş'in suçlarını muhtelif yerlerde metederek icraatlarını öğmüş olduklarını, yukarıda ismi geçen tanıkların ifade ettiklerini; sanıklar ise kendilerine müsnet fiil ve eylemleri tamamen reddettiklerini, ve hazırlıktaki beyanlarının samimi olmadığını ve kendilerini maddi ve moral ve fiziksel baskı ve tesir altında bırakıldıklarını ve bu sebeple hazırlıktaki

zabıtları imza ettiklerini ve zabıt münzilerinin ifade alan kişiler olmadığını belirterek bu durum karşısında sanıklara müsnet suçlar yönünden hazırlık tahkikatında sanıkların alınan ifadeleri ve şahitlerin beyanları ile ilk tahkikatta alınan beyanları arasında bariz mübayenetlerin görüldüğü ve bu mübayenetlerin ve delillerin takdiri Yüksek Dereceli mahkemeye ait olduğu görüşü ile maznunların T.C.K.nun 141/1 312 maddeler gereğince tecyizleri istenmiştir.

İddia makamı mütalâasında: Kurucuları arasında tanıkların da bulunduğu tüzüklerinde belirtilen amaçların tamamen dışında işçi-köylü öncülüğünde sosyalist devrimi yaparak proletarya diktatörlüğünü kurmayı gizli amaç edinen ve bu maksatla Türkiye çapında başlamış olan mücadelede katkıda bulunmak üzere kurulmuş olduğu anlaşılan Balıkesir Devrimci Gençlik Derneğinin kimler tarafından ve ne maksatla kurulduğunu incelemeden önce, bu derneğin kurulması fikrini oluşturan olaylara göz atmak icap edeceği, 1969-1970 ders yılı içerisinde Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü öğrencilerinin, sağcı, sosyal demokrat, devrimci olmak üzere üç gruba ayrıldığını, kendilerini devrimci olarak tanımlayan gruba dahil öğrencilerden Ahmet Akın'ın işçi-köylü aydın sınıflarının birleşik cephe kurarak verecekleri savaş biçimi olarak tarif ettiği Millî Demokratik devrim tezini; Gani Yurtsever'in de sosyal devrim tezini savunduğu Ahmet Akın'ın çevresinde toplananların Mustafa Özol, Fevzi Coşkun, Muharrem Kalıpçı, Mustafa Kemâl Özdemir, Ahmet Al, Hüseyin Nacar; Gani Yurtsever'in çevreside toplananların ise Behçet Yazgan, Mehmet Şükrü Erkmen, Bayram Tuncel ve Semih Turgut adındaki öğrenciler olduğu grupların takip ettikleri yolun ayrı olmakla birlikte gayelerinin aynı olduğu, ancak kendilerini devrimciler olarak tanımlıyan bu öğrencilerin, seçime girmemeleri sonucu öğrenci derneği seçimlerini kaybetmiş olmalarının bir çok imkânlardan mahrum kalmalarını sebebiyle, çalışmalarını yürütmek ve daha etkili hale getirmek için yeni bir dernek kurma ihtiyacını duydukları ve bu cümleden olmak üzere aynı gayenin tahakkuku için çalışan ve kendileri ile aynı fikirde olan sanıklar Selim Sırrı Uygur, İsmail Bayram ve Şahin Oğuz da olduğu halde, TÖS Balıkesir şubesi lokalinde toplantı yapmaya başladıklarını ve bu toplantılarır birinde Ahmet Akın'ın öncülük ettiği Millî Demokratik Devrim stratejisinin uygulanması fikrinin galip gelmiş olduğu ve bu stratejiyi uygulamak amaci ile Balıkesir Devrimci Gençlik Derneği adı ile bir dernek kurulduğu ve bu derneğin çalışmalarının devam ettiği süre içerisinde üyelerin gayede ittifak halinde olmalarına rağmen takip edilecek politikada, muhtelif gruplara ayrıldıklarını, bunların proleter devrimci aydınlık grubu sosyalis aydınlık grubu ve sosyalist devrim grubu olduğu, esasen aynı gruplaşmaların Devrimci Gençlik Dernekleri Federasyonunda da olduğunu, Mihri Belli'nin öncülük ettiği sosyalist aydınlık yani kırmızı aydınlık grubu Doğu Perinçek, Ömer Özerturgut'un öncülük ettiği proleter devrimci aydınlık grubu, bu iki grupta Millî Demokratik stratejisinde ittifak halinde bulunmalarına rağmen aralarında farklar bulunduğunu ve bu farkların esas hakkında mütalaada izahının yapıldığı ve dernek kurucusu Selim Sırrı Uygur'un Malatya Kürt-Halk kurtuluşu cephesi üyesi olan dernek kurucu üyelerinden Hüseyin Nacar ile işbirliği halinde olduğunu, Hüseyin Nacar'ın Mahir Çayan tarafından başlatılan eylemlere paralel olarak Balıkesir'de de eyleme geçmek istemesi üzerine kendisini işibirliği yapabileceği kimselerin ismini vererek Balıkesir'de hızlı çalışmanın gerekli olduğunu ve ilk harekete başlamanın gerektiğini söylemek suretiyle silâhlı eyleme geçmesini telkin ettiği, bundan başka yine sanık Selim Sırrı Uygur'un dernek kurucu üyelerinden Ahmet Akın'a ve Ahmet Akın'ın bir iş için yanına götürdüğü ve devrimci arkadaşım diye takdim ettiği İsmail Akkaya'ya sen devrimcisin, devrim silâhla olur demek suretiyle silâhlı eyleme geçme fikrini empoze ettiğini ve yine aynı sanığın bir defasında yine Ahmet Akın'ı dağda kamp kurarak gerilla eğitimine başlamanın gerekli olduğunu söylemek suretiyle aynı fikri aşılamaya çalıştığını Ahmet Akın, Hüseyin Nacar ve İsmail Akkaya'nın beyanları ile sabit olduğunu aynı şekilde İsmail Bayram ve Şahin Oğuz'un da aynı gayenin tahakkuku için çalışmakta bulunduklarını ve bunların suçlarının da Ahmet Akın, Serol Bayram ve diğer tanıkların beyanları ile subuta erdiğini netice olarak sanıkların T.C.K.nun 141 inci maddeye aykırı hareket ettikleri sanıkların müevvel ikrarları sanıkların evlerinde yapılan aramada bulunan broşür, kitap, dergi. şiirler ve Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesindeki dosyalar münderecatından anlaşıldığını ve cezalandırılmalarının gerekeceğini iddia etmiş ve sanıkların ayrıca kanunun cürüm saydığı bir fiili öğmek suçundan beraetleri istenmiştir.

Müdafaa :

Sanık Selim Sırrı Uygur müdafaasında: iddia edilen suçlarla hiçbir alâkası olmadığını, Deniz Gezmiş ve arkadaşları hakkında kimseye bir şey söylemediği ve kendisinin Balıkesir'de kurulan Devrimci Gençlik Derneğinin kurucu üyelerinden olduğunu ve bu derneğin kuruluş toplantısına iştirak etmediğini ve derneğin kanuna uygun kurulduğunu ve kendisinin ayrıca diğer derneklere de yardımda bulunduğunu, 13/Haziran/1972 günü kendi evinin kapısının çalındığını ve beş kişilik heyetin gelerek polis olduklarını söyleyerek evini aramaya başladıklarını, bunların içerisinde emniyetten olmayan bir şahsın bulunduğunu ve kitaplarının alındığını, gazetelerden seçmiş olduğu ya-

zıların içerisinden de birisi Kuzey Vietnam'ın hareketini gösteren ve diğeri Amerikan kuvvetlerinin yine aynı yerde mayınlamasını tesbit eden ve günlük gazetelerden seçilmiş iki gazeteden yalnız Kuzey Vietnam hareketini gösteren haritanın alındığını, bunları tesbit ettikleri kendisinin evinde başka kitaplarda bulunduğunu hatırlatarak bunu zabta geçirdiğini ve o gün kendisini emniyete getirdiklerini ve ilk günü ifadesini almadıklarını, ikinci günü iki saat kendisi ile sohbet ettiklerini ve zabta geçmediklerini, üçüncü günü gece yarısından sonra saat 02.00 sıralarında uyandırılıp 2-3 saat kadar sohbet ettiklerini ve kendisine suçlarla hiç ilgisi olmayan sualler tevcih ettiklerini, Allah ve Peygamber hakkında fikirlerini sorduklarını saat 15.00 sıralarında ifadesini almaya başladıklarını ve bu ifadesiin 18.30 veya 19.00 za kadar devam ettiğini ve tutulan zabıt varakasının imza ettirilmediğini araya bir fasıla verdiklerini ,aynı gün saat 20.00 ye yakın ifadesini almaya başladıklarını, bu ifadeyi gece yarısından sonra 02.00 ye kadar devam ettiğini ve ondan sonrada zabtı imzaladığını kendisine fizik gücünü azaltan ruhi bazı tesbbüsler meydana getiren metot tatbik edildiğini, temas ettiği yerlere ciltten geçen bazı ilâçlar tatbik edildiğini, ayrıca inhilasyon yolu ile kendine tesir edildiğini bu suretle ifade zabtının bir paragrafını okuyup diğerine geçtiği zaman evvelki okuduğu paragrafı unuttuğunu bu sebeple kendisine okutulan zabıt varakasını imzası ile tasdik ettiğini ve tatbik edilen metot yüzünden zehirlenmeye maruz kaldığını ve hastahaneye kaldırıldığını ve hazırlıkta ifadesini alan şahsın emniyet teşkilâtına dahil olmayan Çetin isminde bir şahsın aldığını beyan etmiştir.

Sanık İsmail Bayram savunmasında: suçsuz olduğunu ve kendisine işkence yapılmak istenildiğini fakat yapılamadığını, bu da ifadesinin Çetin isminde bir şahıs tarafından alındığını beyan etmiştir.

Diğer sanık Şahin Oğuz savunmasında: suçsuz bulunduğunu, kendisine işkence edildiğini ve haksız olarak yedi gün nebzarette bırakıldığını ve hakkında hic bir delil olmadığını ve zabıtaca alınan ifadelerini kabul etmediğini iskence ve tazyik altında verilmis ifadeler olduğunu def'i olarak ileri sürerek maznunların beraetini istemişlerdir.

Deliller ve münakasası :

C.M.U.K.nun 254 üncü maddesinin amir hükmüne göre: mahkeme irat ve ikâme edilen delilleri duruşmadan ve tahkikattan edineceği kanaata göre takdir eder demek suretiyle vicdanı delil sisteminin varlığı kabul edilmiştir. Bu görüs muvacehesinde, dosyayı iki noktadan tetkik etmek gerekir. Birinci nokta hazırlık tahkikatı, burada aydınlatılması gereken husus sudur: Maznunlar hakkında kominist bir düzen getirmek maksadı ile örgüt kurmak ve kanunun cürüm saydığı bir fiili öğrenkten hazırlık tahkikatına geçilmiştir. T. C.K.nun 141 inci maddesinde yer alan kominist bir düzen getirmek maksadiyle örgüt kurmak suçu, devletin toplum, hukuki ve siyasi veya ikitsadi temel nizamlarına karşı işlenen bir suçtur ve bu maddede yer alan hükümlerin bir ve tek hedefi devletin korunmasıdır. Suçun bu ağırlığı karşısında amme müdafii olan C. Savcılarının hazırlık tahkikatı yapmaları C.M.U.K.nun amir hükümleri icabatındandır. Hazırlık evrakının tetkikinden de anlaşılacağı veçhile sanıklar 13/6/1972 tarihinde nezarete alınmışlar, yakınları ise yine dosyada mevcut 14/6/1972 tarihli dilekçe ile Vilâyet makamına müracatta bulunmuşlar ve yine hazırlık evrakının tetkikinden anlaşılacağı veçhile zabıtanın talebi üzerine Balıkesir C. Savcılığınca sanık Selim Sırrı Uygur'un evinde arama yapılması kararı istenmiş, Sulh Ceza Hakimliğince 9/6/1972 tarihinde arama kararı verilmiş ve arama da 13/6/1972 tarihinde yapılmıştır. Bu duruma göre C. Savcısı suça müttali olmuş ve fakat hazırlık evrakı içerisinde Savcılık tarafından yapılan hiçbir muameleye rastlanmamış, sadece 20/Haziran/1972 tarihli bir müzakere ile sanıkların tevkifi istenmiştir. Bu oluş karşısında hazırlık tahkikatının usul ve kanunun amir hükümlerinden uzaklaştırılarak yapıldığı bir vakıadır, bu safhadan sonra sanıklar sulh ceza hakimi huzuruna çıkarılmışlardır. Burada sanıkların bir ikrarı mevcut değildir. Bu nedenle C. Y.U.Ç.nun 247 inci maddesine dayanılarak bir neticeye varmak mümkün değildir, çünki bir ikrar mevcut değildir. Sorgu safhasına gelince: Tanıklar Serol Bayram Ahmet Akın, Mustafa Kemal Özdemir Hüseyin Nacar, Emin Tanrıverdi olay hakkında bilgileri olmadıklarını kendilerine tazyik edildiğini beyan etmisler ve başkaca da sanıklar hakkında ilk tahkikatta hiç bir delil ve karineye rastlanılamamıştır. Durusma safahatında da sanıklar hakkında hiç bir delil mevcut değildir.

Hazırlık yönünden olayın incelenmesi:

Yukarıda izah ettiğimiz gibi tahikkat C. Savcısı tarafından yapılmamıstır. Kim tarafından yapıldığı da kat'i olarak anlaşılamamaktadır. Burada karinelere yer vermekten başka, hukuki bir çıkar görülememistir, sahit olarak gösterilen ve ifadeleri komiser muavini Mustafa Inan ve Miraç Turan tarafından alındığı zabıtlar münderecatından baska deyimle zabıt altındaki imzalardan anlasılan Serol Bayram, Ahmet Akın, Mustafa kemal Özdemir ve Emin Tanrıverdi bu dosyaya mahiyeti aktarılan 1972/268 sayılı dosyada aynı suçtan kominist bir düzen getirmek maksadı ile örgüt kurma suçundan maznundurlar ve bu maznunların 1972/268 esas sayılı dosyadaki ifadeler aynen bu dosyaya aktarılmıs, zabıtlara aslı gibidir denilerek ifadeyi aldığı iddia edilen komiser muavini ve polis memuruna imza ettirilmiştir. Davamızda tanık olan sanıklar hazırlıktaki ifadelerini hukuk mantığı ölçüsünden tahlilini yapar-

sak bir insanın hiç bir telkine uğramadan tazyike uğramadan kendisini de felâkete sürükleyecek bir beyanda bulunmasını kabul etmeye imkân yoktur. Halbuki meali bu dosyaya getirilen 1972/268 esas sayılı dosyada sanık olan bu tanıklar savcılığa şikâyette bulunmuşlar, savcılıkta bu hususta tahkikata geçmiştir. Ve aynı savcılık dosyamızda sureti bulunan 29/9/1972 tarihli cevabi yazısında: 1 — müşteki mağdurlar Ahmet Yılmaz, Serol Bayram,

Suat Bayraktar, mağdurlar Hüseyin Nacar, Vahdettin Gayret, Yavuz Tatlıoğlu, Mustafa Kemâl Özdemir, Ahmet Akın, Emin Tanrıverdi'nin hürriyetini tedit ve efrada suimuamelede sanıklar Miraç Turan, Mustafa İnan (ki bunlar hazırlık tahkikatını yapan vazifelilerdir) İhsan Kotan, Sadullah Elibol hakkında yapılmakta olan hazırlık 1972/1900 hazırlık sayısı ile yapılan tahkikat sonunda sanıklar hakkında 28/9/19272/gün ve 1972/1645 sayılı ile Balıkesir Sorgu yargıçlığına kamu davası açılmıştır.

2 — Müşteki mağdurlar Hüseyin Nacar, Emin Tanrıverdi, Yavuz Tatlıoğlu, Mustafa Kemal Özdemir'in hürriyetini tahdit ve efrada suiduameleden sanıklar Mustafa İnan, İhsan Kotan ve Miraç Turan haklarında Balıkesir Sorgu yargıçlığına dava açılmış olduğunu bildirmiştir.

Bu duruma göre hadisemizde tanık olan sanıkların dövüldüğü ve hürriyetlerinin tahdit edildiği iddia makamınca kabul edilmiştir. Çünkü C.Y.U.K.-nun 163 üncü maddesi: Yapılan hazırlık tahkikatı hukuki amme davasının açılmasını haklı göstermeye kâfi ise C.Savcısı davayı açar demektedir. Bu duruma göre ortada tanıkların dövüldüğüne dair delil de mevcut demektir. Dövüldüğünü kabul ettiğimiz şahısların beyanlarının mahkumiyete esas kabul edilmesi adaletin yok olmasını, adaletin varlığını kabul etmemek neticesini doğurur. Diğer bir nokta hazırlık tahkikatı kimin tarafından yapılmıştır. Sanıklar Müdafaalarında Millî İstihbarat teşkilâtına dahil bir şahsın yaptığını ileri sürmüşlerdir. Bu husus emniyetten sorulmuş emniyetçe verilen cevapta: MİT teşkilâtında çalışan bir şahsın bildirilmesine imkân olmadığı cevabı verilmiştir. Zabıt münzileri Mustafa İnan ve Miraç Turan ise, ifadelerin kendileri tarafından alındığını ifade etmişlerdir. Bu hususun aydınlanması bakımından talebi üzerine ifade alan komiser muavini Mustafa İnan'dan sorduğu sualleri bilip bilmediği ve suallerde kullanılan tabirlerin manası sorulmuş, duruşma zabıtının 14 üncü sahifesinde tetkikinde anlaşılacağı veçhile tanık Mustafa İnan biz hazırlık tahkikatı yaptık, bu deyimlerin hepsi de dosya içerisinde ve ifadelerinde mevcuttur, ben simdi hiç bir şey söyliyemem demiştir.

Hukuk mantığına göre: Bir şeyi bilmeden sorulmasına imkân olmadığına göre bu zabıtları kabullenmek hukuktan uzaklaşmış olur.

Hadisenin davalarla ilgisi olamayan tek İsmail Akkaya tahkikatın bütün safhalarında olay hakkında ademi malûmat beyan etmiştir. Ve bu şahidin ismide tanık Ahmet Akın'ın hazırlıktaki ifadesinde geçmektedir. Ahmet Akın hazırlıktaki ifadesinin 14 üncü sahifesinde tanık İsmail Akkaya ile birlikte Selim Sırrı Uygur'un yanına gittikleri, İsmail Akkaya'yı bir devrimci olarak takdim ettiğini, Selim Sırrı'nın İsmail Akkaya'ya, sen devrimcimisin diye sorduğunu, İsmail Akkaya'nın ise evet cevabını verdiğini, bu sefer Selim Sırrı'nın İsmail Akkaya'ya devrim nasıl olur diye sorduğunu, İsmail Akkaya'nın da silâhla cevabını vermek mecburiyetinde kaldığını, Selim Sırrı'nın da bu cevap üzerine, İsmail Akkaya'ya hani silâhın diyerek sorduğunu, İsmail Akkaya'nın bunu cevapsız bıraktığını söylemektedir. İddia makamının esas hakkında mütalaasında bu beyan bir delil olarak kabul edilmekte ve sanık Selim Sırrı Uygur'un silâhlı eyleme geçme fikrini empoze ettiği kabul edilmektedir. Halbuki Ahmet Akın'ın hazırlıktaki bu ifadesinde ismi geçen İsmail Akkaya ise bütün ifadelerinde Selim Sırrı'nın yanına rapor almak için gittiğini ve böyle bir konusmanın olmadığını beyan etmiştir. Bu durum muvacehesinde hürriyeti tahdit edilen ve kötü muamele yapıldığı kabul edilen tanık Ahmet Akın'ın ifadesini mi? yoksa hadiselerle hiç bir ilişkiği olmayan İsmail Akkaya'nın ifadesinin mi? kabul edileceği münakaşa edilir ki, şüphesiz olan nokta İsmail Akkaya'nın ifadesinin hukuki kıymet ifade ettiğidir.

Diğer taraftan gerek sanıklar ve gerekse tanıklar aynı suçtan sanıktırlar. Şayet bunlar hakkında bir tek dava açılmış olsa idi, atfıcürüm düşünülerek ve akademik bir münakaşaya lüzum olmadan beraat kararı verilecekti. Bu nedenlerle hazırlık tahkikatı gerek yapılış ve gerekse beyan yönünde tenvir edici görülmemiş ve bu beyanlar hükme esas alınmamıştır.

Sanıkların üye oldukları örgüt ise tüzüğü olan ve Cemiyetler kanuuna göre kurulmuş ve Valiliğin cevabi yazısından anlasıldığı veçhile halen faaliyettedir. Dosyada da bu örgütün gayesi dısına çıktığına dair delil mevcut değildir. Aramada bulunan broşür ve kitaplar için hukuki yönden tartısılacak bir husus yoktur. Çünkü evde kitap bulundurmak suç değildir.

Heyetimiz sadece bu dosyanın 1972/268 esas sayılı dosya ile ilişiğini kabul ettiğiden, o dosyanın mealini bu dosyaya geçirmiştir, diğer dosyalarla irtibat görülmediğinden tevhit yoluna gidilmemiştir.

Butahlil ve takdir görüşü içerisinde sanıkların beraatlerine karar verilmiştir.

NETİCE VE HÜKÜM

Delillerin tahlili, takdir ve bundan doğan vicdani kanaate göre :

Kominist bir düzen getirmek maksadiyle örgüt kurmak ve kanunun cürüm saydığı bir fiili öğmek

(Devamı 23'de)

BİR SORGU...

«...Şimdi bana sorguda yapılan işlemi cümle cümle özetliyeyim; 13 Haziran Salı 1972 de sabah saat 7.00 de eve baskın yapıldı. Arama-tarama. Geçen almadıkları kitapları aldılar. Yön, Ant, TÜRK Solu ciltleri ve Yön kitaplarından 6-7 tane, mektuplar vb. lüzumsuz şeyler. Beni de aldılar. Niçin alındığım söylenmedi. İfadem için birkaç saatliğine alındığım söylendi evdekilere. O gün, daireler kapanıncaya kadar Emniyetin bodrum katındaki bir odaya kapatıldım. Soru-sual yok. O gece falakaya yatırılarak kendimden geçinceye kadar copla dayak attılar. Falakadan önce ceryana (manyata) tutuldum defalarca. Sırtıma polis bindi, bodrum koridorunda dolaştırıldım. Ayaklarım soğuk su ile oğuldu. Tekrar ceryana tutuldum. Sonra saçma sapan sorular. Örneğin: Allahın var mı, komünist misin, sen ne devrimcisisin, komünist nasıl olur, hangi partiye rey verdin? Özel hayatımla ilgili bir sürü soru. «Silâhlarınız nerde, kaçakları nerde saklıyorsunuz?» Mahir Çayan savunmalarını güya çoğaltıp, dağıtacakmışız. «Nerede, nereden ele geçirdiniz» gibi binlerce soru. Gece bir doğru karakola teslim ettiler, birinci gün bitti.

İkinci gün yapılanlar, polislerin ve bekçilerin açık ağızlılığıyla kamuoyuna duyurulmuş. Şehirde polis terörü estirildi. Nihayet bizim peder, ailemiz ilgili makamlara müracaat etmişler. «Ölüsünü veya dirisini istiyoruz.» demişler. Sonra işkencecilere emir geldi: «Bunlar entellektüel kişilermiş, bunlara dayak atılmıyacakmış.» denildi. İkinci gün öğleden sonra karakoldan bodrum katına getirildim. İşkence erken başladı. Gene elektrik ceryanına tutma. Projektörle (500 mumluk iki tane lamba) ışık işkencesine tutma. Ellerime copla vurma. Sadistçe duygularını tatmin edinceye kadar. En son, en ağırı MİT mensupları tarafından tokatlanmam, bu yapılanlara amir durumdaydı. Mit mensupları en sonunda işkenceye kendileri de karıştı. O gün gece 12 den sonra sabah ezanına kadar yazılı ifadem alındı. Birçok isimler suçlandırıldı. Kendim suçlandırıldım. İtiraz yok. (?)

Hatta şöyle diyorlardı. «Hoca müsaade et de bu kadar suçlayalım. Yoksa sizi buraya getirmekle biz suçlu duruma düşeceğiz.» Çaresiz imzaladık. İmzalamak bizim için bir kurtuluş oluyordu. «Nasıl olsa mahkemede reddederiz» diye düşünüyorduk. Küfürün bini bir para. Demirel'den Ecevit'e. Tehdit (öldürme, intihar süsü verme) «kaçarken vurduk deriz. Dışarı çıkınca kurtulamazsınız, faili meçhule uğratırız» Neden, işkenceyi söylemiyeceksin. 15 sanık içinde ilk tutuklama mahkemesinde 3-4 kişi söylemiş. Ötekiler sorguda söylediler. Öğrencilere, bize yapılanların daha ağırını yapmışlar. Herkes korku içinde şok geçirmiş vaziyetteydi ilk günleri... Sonradan kendimizi toparladık. Dayak atıldığını, işkence yapıldığını hala saklayanlar var. İki arkadaş söyleme cesaretini kendilerinde bulamadılar, onurlarına yediremediler. Polis onları takdir ediyor. Beni şimdiden tahdide başladılar. Polisler, «çıkınca onunla hesaplaşacağız.» diyorlarmış. Hepsi hava tabii.

Neyse, biz karakollarda tam yedi gün bekletildik. Kimse ile görüştürülmedik. Aç, susuz, bitkin, hücre cezası. 8 gün saat 16.00 da yargıç önüne çıkarıldık ve tutuklandık.

Baskı çok, teröre devam ediyorlar. Ziyaretçilerimiz engelleniyor. hatta tehdit ediliyor. Demokratik polis (?) baskısı, terörü yok. Yukarıdakiler yalnız bana yapılanlar. Buradakilere yapılanları ben not alıyorum. Çıkınca açıklarım. «SORGU» kitabının 2. kısmı, hemen hemen bizim başımızdan geçenler.

ÇOCUK İŞÇİLER VE ÖĞRETMENLER...

Almanya'da çalışan bir işçiyim. İzine gittiğimde arabam arıza yapınca onu İzmir'de bir VW tamirhanesine götürmem gerekti. Tamirhanede bulunan 20 kadar işçiden ancak 3 tanesinin normal yaşta işçiler olduklarını, diğerlerinin çocuk ve çocuk denecek yaşta gençler olduklarını gördüm. Bizim arabayı tamir etmekle görevli olan ve ancak 13-14 yaşlarında görünen çocuğa :

— Ne kadar zamandan beri burada çalışıyorsunuz dedim?

— 6 yıldan beri.

(Hayretle)

— Peki siz kaç yaşındasınız?

— Onsekiz.

— Ne kadar ücret alıyorsunuz?

(İşsiz sayısının 1 milyon 600 bine ulaştığı ortamda tabiî olarak gururla)

— Ayda 600 lira.

Bu çocuğun, iş yerine sabah karanlığında gelip, aralıksız akşama kadar çalıştığı bilindiğine göre, ayda en azından 200 saat çalıştığı ve saat ücretinin ancak 3 liraya geldiğini hesaplamak pek basit... Çocuk 6 yıldan beri orada çalıştığına göre demek 12 yaşından beri gerçek bir işçi gibi çalışıyor. 18 yaşında olduğu halde, bunca yükün altında akşama kadar çalışan bir vücut için gerekli gıdayı da alamıyor şüphesiz... Dolayısıyla 13-14 yaşlarında izlenimi uyandırıyor. Tamirhanede ondan daha küçük çocuklar da vardı; fakat ben onlarla konuşmadım daha doğrusu korktum, ezildim...

1970 yılında 14 yaşında 123, 15-19 yaşlarında 9114 çocuk işçi iş kazası geçirmiş. Başka memleketlerde, 18 yaşına kadar eline kitap verilip mutlaka okula gönderilen çocuklar, Türkiye'de niçin ihmal ediliyor? Onları kaderlerine terketmek geleceğimizi karartmak değil midir?

Asla eğilmeyen üyelerden meydana geldiğinden şüphe etmediğim TÖB - DER'li öğretmenlerin Türkiye'deki çalışan çocuklarla ilgilenmeleri dileğiyle...

Almanya'da çalışan bir işçi
M. Biner

KIYIM... KIYIM... KIYIM...

GÜLAY LÖKÇÜ SINIFTA VURULDU

Çorum Alaca İlçesi Kuyumcusaray Köyü İlkokulu Öğretmeni Gülay Lökçü, 30 Kasım 1973 günü Necati Şahin tarafından sınıfta öğrencilerinin karşısında dövülmüş ve daha sonra da vurularak ağır şekilde yaralanmıştır. Koma halinde Çorum Devlet Hastahanesine kaldırılan Lökçü, yapılan ameliliyat sonunda komadan çıkmıştır. Olayın nedeni şudur : Necati Şahin bir öğrenciyi dövmek üzere okula gelmiş ve Gülay Lökçü'nün ders verdiği sınıfa girmiştir. Öğretmen buna engel olmaya kalkışınca saldırgan önce öğretmeni dövmüş, daha sonra da silâhını çekerek öğretmene ateş etmiştir. Olayı duyan köylüler öğretmeni hemen hastahaneye kaldırmışlardır.

TÖB - DER Alaca Şubemizin bildirdiğine göre, olay çevrede üzüntü ve nefretle karşılanmıştır. Alaca Şubemiz yöneticileri, yaralı öğretmeni hastahanede ziyaret ederek geçmiş olsun demişlerdir. Öğretmenlerin, olayı kınamak için düzenlemek istediği toplantıya ise seçim yasakları yüzünden izin verilmemiştir. Saldırgan olaydan sekiz gün sonra köyde yakalanarak tutuklanmıştır. Yaralı öğretmen halen Çorum Devlet Hastahanesinde yatmaktadır.

★

POLİSLİ TOPLANTI

TÖB - DER Maçka Şubemizin 30.10.1973 günü saat 19.30 da Memurlar Lokalinde düzenlediği «Cumhuriyetin 50. Yılı» ile ilgili açık oturumu Trabzon'dan gelen polisler de izlemiştir. Öğretmenlerin cumhuriyetle ilgili bir toplantısının bile polisler tarafından izlenmesi çevrede hayret ve üzüntü ile karşılanmıştır.

ADIGÜZEL EVRAK MEMURLUĞUNA VERİLDİ

TÖB - DER Kayseri şubemiz üyelerinden Abdi Adıgüzel, 1973 Haziran döneminde İstanbul Yüksek Öğretmen Okulunu bitirdikten sonra öğretmenlik görevine verilmiyerek evrak memurluğuna atanmıştır. Adıgüzel'in hakkındaki dosya yüzünden öğretmen görevine atanmadığı söylenmiştir. Bu yıl kırka yakın öğretmen okulu mezununun öğretmenliğe atanması yapılmamış, bunlardan bir kısmı da evrak memurluğuna atanmıştır.

★

MÜDÜRLÜĞÜ ALINARAK SÜRÜLDÜ

Niğde Çamardı Ortaokulu Müdürü Osman Güvenç, okulda sağcılık propagandası yapan bir öğretmenin şikâyet ve ihbarı üzerine müdürlük görevi de üzerinden alınarak Niğde'nin Ulukışla Bucağı Ortaokuluna sürülmüştür.

★

GEDİK KARAKOÇAN'DAN GÜMÜŞHANEYE SÜRÜLDÜ

TÖB - DER Karakoçan Şubemiz üyelerinden ve Atatürk İlkokulu öğretmeni Şükrü Gedik, 10.11.1973 günü Gümüşhane'nin Tandırlık köyüne sürülmüştür.

★

ORDU'DAN İKİ ÜYEMİZ SÜRÜLDÜ

TÖB - DER Ordu Şubemiz üyelerinden ilköğretim müfettişi Şahin Eren ile eğitim uzmanı Atanur Güneysu sürülmüşlerdir. Eren Urfa'ya, Güneysu ise Çankırı'ya sürülmüştür.

★

İKİ ÜYEMİZ HAKKINDA LÜZUMU MUHAKEME

TÖB - DER Besni Şubemiz üyelerinden ve Cumhuriyet İlkokulu Öğretmeni Mustafa Göğüş ile İmam Deniz hakkında Adıyaman İl İdare Kurulunca 15.11.1973 tarihinde lüzumu muhakeme kararı verilmiştir.

★

ERZURUM'DAN ISLAHİYE'YE SÜRÜLDÜ

Erzurum Yavuz Selim İlköğretmen Okulu Beden Eğitimi Öğretmeni Erol Akgül, Islahiye'ye sürülmüştür.

GÜLAÇTI DİYARBAKIR SIKIYÖNETİMDE YARGILANIYOR

TÖB - DER Erzincan Şubesi üyelerinden ve Avcıçayırı köyü öğ meni Duran Gülaçtı, 1971 yılı hakkında yapılan bir ihbar üzeı tutuklanmış ve hakkında hazırla dosya Erzincan Ağır Ceza Mah mesine verilmiştir. Ağır Ceza M kemesi dosyayı «görevsizlik» nede le Diyarbakır - Siirt İlleri Sıkıyöne Komutanlığına göndermiştir. Ko tanlık Askerî Mahkemesi dosyayı zincan'a geri göndermiş, fakat A Ceza Mahkemesi dosyayı yeniden kıyönetime gönderince Gülaçtı kında TCK'nun 142/4 ve 312 n delerine muhalefetten dava açılmı

Yapılan ihbarda Gülaçtı'nı «Öğrenciler haklı, Komünizm ka edilmezse, hangi iktidar gelirse gel ancak komünizm kurtarabilir. Eni sonunda bu rejim Türkiye'yi ku racaktır.» dediği ihbar edilmiştir.

★

AKMAN HAKKINDA LÜZUMU MUHAKEME

TÖB - DER Samsun Şube üyelerinden ve Ondokuzmayıs L öğretmenlerinden Mustafa Akı hakkında İl İdare Kurulu tarafın TCK'nun 140. maddesini ihla lüzumu muhakeme kararı verilmi

★

UÇAR GELİBOLU'DAN BOĞAZLIYAN'A SÜRÜLDÜ

TÖB - DER Gelibolu Şube üyelerinden ve Cumhuriyet İlkol öğretmenlerinden Mümin Uçar, İl siplin Kurulu kararıyla Yozgat'ın ğazlıyan Yamaçlar köyüne sürülü tür. Uçar Süleyman İşleyen'le bi te geçen yıl bazı çevrelerin tertiş sonunda gözaltına alınıp tutuklar ve uzun bir süre görevine başl mamıştı.

★

KOPAN GÖREVE BAŞLATI AYNI GÜN GÖREVDEN ALINDI

16 Eylül 1971'de Bakanlık e ne, daha sonra da hükmen emel ayrılan Memet Kopan'la ilgili her işlemi de Danıştay iptal etmişti. dan 8 ay geçmesine rağmen Baka Danıştay'ın kararını uygulamam Avukatlarımızın protestosu üzerine Kasımda göreve başlatlan Memet pan, aynı gün ve aynı yazı ile revden uzaklaştırılmıştır.

UKUK KÖŞESİ

İŞKENCELER VE HUKUK DEVLETİ

Avukat Halit ÇELENK

Olağanüstü dönem, ara rejim, müdahaleci dönem leriyle ifade edilen 12 Mart sonrasında gözaltına alı- ı ve tutuklanan yazar, sanatçı, üniversite öğretim üye- subay, avukat, öğretmen, öğrenci, sendikacı, işçi ve ·lülere kontr - gerilla denilen ve nerede bulundukları in olarak bilinmeyen işkence yerlerinde dayak, falaka, ktrik cereyanı verme vb. yollarla ağır işkenceler yapıl- ı, bu işkenceler sonunda ölenler, çıldıranlar, gözünü. ağını kaybedenler. sakat kalanlar, aylarca kanama ge- ınler, tırnakları sökülenler ve çeşitli hastalıklara düçâr nlar da bulunduğu, mahkemelerde yapılan savunmalar, kiye Büyük Millet Meclisine gönderilen dilekçeler, ga- ı yayınları ve sanıkların avukatlarına verdikleri bilgi- len anlaşılmaktadır.

İşkence olayları önce tutuklu sanıklar tarafından gö- meler esnasında avukatlarına ve ailelerine bildirilmiş- Salıverilen sanıklar da tanık oldukları işkenceleri relerine açıklamışlardır. Tutuklular cezaevlerinden hkemelere ve T.B.M.M.'ne gönderdikleri dilekçelerde ınceleri ayrıntılariyle anlatmışlardır. Daha sonra bütün yönetim mahkemelerinde, askeri savcılıklarda sanıklar ıfından, kendilerine yapılan işkenceler sorgu yoluyla dilekçelerle açıklanmıştır. «Müdahaleci dönem» denilen arda bu şikâyetler basına yeteri kadar yansıyamamış-

İşkenceler Cumhuriyet Senatosunda

Tabii senatör Suphi Karaman 13.6.1973 gününde nhuriyet Senatosunda yaptığı gündem dışı konuşma- işkence olayları üzerinde durmuş, Cumhuriyet'in hiç- döneminde bu kadar yoğun işkence iddiaları ileri sü- nediğini söylemiş ve hükümetin bu şikâyetler üzerine erek bunları soruşturma konusu yapmasını istemiştir. Sayın Suphi Karaman konuşmasında:

«Bu suretle Silâhlı Kuvvetlerimiz, zulüm ve işkence cı gösterilerek tarih ve millet önünde küçük düşürül- ğe çalışılmaktadır. Tarih boyunca yabancı esirlere bile ınca davranma geleneğine dünyaca saygı duyulan Türk .hlı Kuvvetlerini bu tür lekelendirmelerden arındır- ı başta gelen bir görev olmuştur. Aslında zulüm ve ınce yapan bir kimse Türk Silâhlı Kuvvetleri mensubu ildir ve olamaz.

«Bu baskı ve işkenceler hakkındaki iddiaların yay- lığını demokratik rejimin kaderi için, son derece teh- li bulduğumu belirtmek isterim. Özgürlüklere dayalı ıokrasiyle idare edilen ülkelerde herhangi bir nedenle geçiş döneminden, bir ara rejime gidilince yönetimin ıuşak tutulması, hukuk dışına taşmaması, geride tortu birikim bırakmaması, tekrar demokratik rejime döne- ıek için son derece önemlidir. Hınç alma eğilimi, bu uda geçerli ve yararlı bir metod olamıyacağı gibi, ıokratik rejim bakımından da gayeden uzaklaştırıcı nitelik taşımaktadır.» demiştir.

İşkenceler ve Kontr - gerilla

C.H.P. **Genel Başkanı Sayın Bülent Ecevit** 26.9.1973 ünde Giresun'da yaptığı konuşmada Kontr - Gerilla ·inde durmuş ve şunları söylemiştir:

«12 Mart sonrası dönemde adı geçen, sanı ortaya çıkan ve tedbirlerin hattâ soruşturmaların hukukîliğine de ve insanîliğine de gölge düşüren Kontr - Gerilla adlı örgütün, bu resmî görüntülü ama gayrı resmî örgütün niteliği ve amacı üzerindeki örtü kaldırılmamıştır... Resmî görev ve güçlerinden, demokratik hukuk devleti ile bağdaştırılamayacak karanlık işler çevirmek üzere yararlanan- ları zararsız hale getirmek devlet kuruluşlarına düş- mektedir... Üzerindeki devlet görevlerini ve yetkilerini kötüye kullanarak rejime karşı, demokratik hukuk dev- letine karşı karanlık tertipler içine girmiş olanların, hiç değilse görevleri değiştirilerek, yetkileri ellerinden alına- rak etkisiz ve zararsız duruma getirildiklerine dair, mil- lete teminat verilmelidir.»

Ankara'da yayınlanan Halkçı Gazetesi 14.11.1973 gününden beri Askerî Cezaevlerinden Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilen ama yerine ulaşamayan dilekçe örneklerini ve savunmaları yayınlamaya başlamış- tır. Bu dilekçe ve savunmalarda Askerî Cezaevlerinde bulunan tutuklular, Kontr - Gerilla denilen gayri resmî bir örgütte kendilerine yapılan yasa ve insanlık dışı iş- kenceleri ayrıntılariyle anlatmakta, teşhis ettikleri işken- cecilerin adlarını vermekte ve bunlar hakkında kovuştur- ma açılmasını istemektedirler.

22.11.1973 gününde **Tabii Senatör Ahmet Yıldız** C. Senatosu Başkanlığına bir önerge vermiş, işkence olayla- rının vahameti üzerinde durduktan sonra:

«En ilkel toplumlar için bile, vicdan sızlatıcı ve yüz kızartıcı nitelikte işkencelere ilişkin olumlu bir hükümet tutumu olsaydı, bunları yapanlar bu vahşi cesareti gös- teremezlerdi.

«Belirtilen nitelikteki sapık ve ancak ruh hastalarınca girişilebilecek eylemleri yapanlara göz yumulamaz el- bette .Yüreğinde Türklük onuru ve sevgisi bulunan hiç kimse böyle bir duruma seyirci kalamaz» demiştir.

Konu Türkiye Büyük Millet Meclisinde;

31.1.1973 gününde **İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Aybar** T.B.M.M Başkanlığına bir soru önergesi vererek Başbakan Ferit Melen'den ayrıntılı bilgi istemiştir. Öner- gede başlıca şu sorulara yer verilmiştir:

1. Sıkıyönetim mercilerince gözaltına alınan, tutuklanan ya da hükümlü bulunan kimselerden gerek duruş- malar sırasında, gerekse daha önce ya da daha sonra kendilerine işkence yapıldığı iddiasında bulunan kimse- ler var mıdır? Bunların sayısı nedir?

«2. Bu iddiada bulunanlar, nasıl bir işleme tabi tu- tulmuşlardır. Tıbbî muayeneden geçirilmişler midir? Dok- tora mı muayene ettirilmişlerdir? Hastaneye mi sevke- dilmişlerdir?

«3. Ankara'daki askerî tutuk evlerinden birinde, ka- dınlar koğuşuna gidilip, buradaki tutuklular dövülmüş müdür?

«4. Duruşmalarda sanıkların işkence gördükleri hak- kında beyanları olmuş mudur? Olmuşsa, savcılar bunu ihbar sayarak kovuşturma yapmışlar mıdır?

«5. İşkence iddiaları neden ibarettir? Dayak mı,

elektriğe tutulma mı? Elektriğe tutulmaksa hangi uzuvlar elektriğe bağlanmıştır? Su işkencesi mi? İlâç şırınga edilmesi mi? Irza tecavüz tehdidi mi? Zincire vurulmak ve gece gündüz zincirde tutulmak mı? Uykusuz bırakılmak mı? Sövülmek, hakarete uğramak mı? Ya da insanlık dışı herhangi başka bir muamele mi?

«6. Yakalananlar sorgu için Millî İstihbarat Teşkilâtına ait binalara ya da aslî görevi adlî soruşturma ve kovuşturma olmayan herhangi bir başka kuruluşlar önüne sevkedilmişler midir? Sevkedilirken gözleri bantlanmış mıdır, orada işkence görmüşler midir? Tehdit edilmişler midir? Gözleri bağlı olarak sorguya çekilmişler midir?» (Yeni Ortam Gazetesi 31.1.1973)

Yine 23.11.1963 gününde **C.H.P. li 10 milletvekili** T.B.M.M.'den, işkenceler konusunda bir Meclis Araştırması istemişlerdir. Bu milletvekilleri istemlerinde şöyle demektedirler :

«Yeni Halkçı gazetesinde on gündenberi 12 Marttan sonra cezaevlerinden yazılan, ancak Millet Meclisine ulaşamadığı beilrtilen **İşkence Dosyası** başlıklı bir yazı serisi yayınlanmaktadır. Yazıda 12 Mart öncesi olaylardan dolayı sorumlu görülerek tutuklananların çeşitli işkencelere maruz kaldıkları öne sürülmekte, durumlarını parlamentoya aksettiren dilekçelerinin, Millet Meclisine ulaşmadığı bildirilmektedir. Grup yönetim kurulunun Mecliste bir araştırma açılması için girişimde bulunmasını öneririz.»

24.11.1973 gününde de **Hükümet İşkence Olaylarına el koymuş** ve Başbakan ilgili yerlerden işkence iddiaları ve yayınları hakkında ayrıntılı rapor istemiştir.

İşkenceler Mahkeme Kararlarında :

İleri sürülen işkence iddia ve savunmaları Asker ve sivil yargı organlarına iletilmiş ve bunlardan bir kısmı tesbit edilmiştir. Bilindiği gibi işkenceciler bu alanda bütün tedbirleri aldıkları için işkenceleri ispatlamak her zaman mümkün olamamaktadır. Ancak bazı hallerde işkenceleri ispat olanağı bulunabilmektedir. Bunlardan rastlayabildiğimiz birkaç örnek veriyoruz :

A — **Askerî Yargıtay Daireler Kurulu** işkence konusunda şöyle demektedir :

«TCK'nun 243. maddesinde yazılı suçun maddî unsuru; memurun sanığa veya sanıklara işkence etmesinden yahut zalimane veya gayri insanî veya haysiyeti kırıcı muamelelere tevessül eylemesinden ibaret bulunmaktadır. Manevî unsuru ise; cürmü söyletmeyi hedef ittihaz eden suç işleme kastıdır. Bu itibarla, bahis konusu suçun teşekkül ve tekevvününde saikin oynadığı rol işbu suçu benzeri diğer cezaî fiillerden ayırmaktadır.

«Ancak, mezkûr madde metninde «işkence» nin, «zalimane» veya «gayri insanî» veya «haysiyet kırıcı» muamelelerin anlam ve kapsamı hakkında, uygulamaya ışık tutacak nitelikte, herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Bu bakımdan doktrin alanındaki tanımlama ve açıklamaların büyük ölçüde önem taşıdığını kabulde zaruret mülâhaza edilmektedir.

«Doktriner görüşler işkenceyi ve zalimane muameleleri; maddî veya manevî eza ve ızdırap verici hareketler şeklinde tarif etmekte, gayri insanî muameleleri; insanlık duygusunu ve kişiliğini önemli derecede inciten fiiller, haysiyet kırıcı muameleleri de; namusa veya şöhrete yahut haysiyete ağır surette tecavüz teşkil eden hareketler olarak nitelendirmektedir. Mağdurların bedenî ve ruhî yapılarında maddî yahut manevî zarar veya tehlikeler husule getiren bahiş konusu kötü muamelelerin birebirer sayılması şüphesiz mümkün değildir. Binaenaleyh mahkemelerin her olayda, dava konusu fiillerin mahiyet ve hedefini serbestçe takdir etmeleri ve bu suretle sonuca ulaşmaları icap etmektedir.

«Cürmü söyletmeye matuf işkence kapsamına, sadece müessir fiilleri ithal etmek bittabi caiz değildir. Manevî işkencenin de zikri geçen suça vücut vereceği mu hakkaktır. Buna mukabil, aynı saik tahtında işlenen heçeşit müessir fiilin işkence sayılmasına da cevaz yoktu Zira **işkence; mağdura yaptığı tesir, verdiği azap ve eziyet itibariyle adiyen müessir fiilden tamamen farklı . v daha vahim bir mahiyet taşımaktadır. Cürmü söyletme için irtikap edilen müessir fiillerin değerlendirilmesind bahis konusu mahiyet özelliklerinin nazarı itibare alınması bu bakımdan zorunluk arzetmektedir.»** (Drl. Kr 2.10.1971 Es. 65 K. 70).

B — **Yargıtay I. Ceza Dairesi** 2.5.1973 günlü kararında şöyle demektedir :

«... **Dosyada bulunan tabip raporları ve Adlî Tı Meclisi raporlarına göre her üç sanığın karakola cel edildikten sonra muhtelif yerlerinden dövülmek süretiyl eza ve cefaya tabi tutuldukları anlaşıldığı gibi** bütün aşamalarda olayı inkâr eden M. B. dahi karakolda sanı İ. K. tarafından belli istikamette ikrar için dövüldüğüni diğer sanıkların da aynı suretle dövülerek ikrara zorlandıklarını, savcıda Sulh Hakiminde de ikrara devam emezlerse bu işkencenin devam edeceğinin kendilerin söylendiğini bildirdiği gibi bu işkence hususu şahit N. trafından da açıklanmış bulunmasına, işkence hususunc gösterilen tanıklar da bu hususu derece derece teyit emiş bulunmalarına göre **sanıklardan M. S. nin ve diğ sanık hakkındaki atfı cürmünün zor ve işkence mahsul bulunduğu** gibi sanık olup beraetine karar verilen F. nin de hazırlıktaki beyanlarının aynı suretle **işken mahsulü bulunduğu, anlaşılmış bulunmasına göre bu il rar atıf ve şahadete dayanılarak mahkûmiyetine kara verilmesi mümkün bulunmadığı halde,** dosyaya göre i kence mahsulü olduğu kesin surette ortada bulundu halde... yazılı şekilde mahkûmiyetine karar verilmesi,

«Sanık İ. K. nın yapılan ihbar üzerinde hiç bir d lili araştırmadan **sanıkları dövmek ve işkence yapma suretiyle ikrara zorladığı dosyadaki raporlar ve şahad ile anlaşıldığı halde** kendisinin mahkûmiyeti yerine yaz şekilde beraetine karar verilmiş olması yasaya aykırı g rüldüğünden... hükmün Bozulmasına.» (Yargıtay I. C. 2.5.1973 gün ve 1973/1549 - 1716 S. lı kararı)

C — **Askerî Yargıtay 4. Dairesi** 28.11.1972 gün kararında ;

«... Askerî Savcı ve Mahkemece dinlenme sırasın da sanıklar, ifadelerinden rücu ile, **polis marifetiyle a nan ifadenin tazyike dayalı olduğunu bildirmiş oldukl rına** ve şu hale göre gerkeçeli kararda değinildiği ve 3. sayılı As. Mah. Kriş. ve Yarg. U. K. nun 156. madd sinde ifade edildiği veçhile ikrara delil olarak okunma mümkün bir beyan bulunmadığı gibi sanık A.T, M.K Y.G., ve A.A.nın suçluluklarına esas teşkil eden **polis alınmış ifadeleri teyit eden başkaca bir delile de dos meyanında rastlanmamış olması muvacehesinde** mahk menin bu sanıklara isnat olunan suçun işlendiğini gö teren ve hüküm tesisi için yeterli objektif ve inandırı

lelilin olmadığı yolundaki kabul ve değerlendirmede herhangi bir isabetsizliğin bulunmadığı... demektedir.» (As. Yargıtay 28.11.1972 gün ve 972/406-400 S. lı Karar)

D — **Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesi** de 13.10.1972 günlü kararında şöyle demiştir :

«Bu duruma göre hâdisemizde tanık olan sanıkların dövüldüğü ve hürriyetlerinin tahrip edildiği iddia makamınca kabul edilmiştir... **Dövüldüğünü kabul ettiğimiz ahısların beyanlarının mahkûmiyete esas kabul edilmesi adaletin yok olmasını, adaletin varlığını kabul etmemek neticesini doğurur.**» (Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesi 13. 0.1972 gün ve 1972/260-256 S.lı Karar).

E — As. Yargıtay 2. Dairesinin 10.1.1972 günlü bir kararında da:

«Bir sanığa işkence yapılıp yapılmaması ve bunun ahkiki; işkence yapanlar hakkında takibata tevessül bamından önem taşıdığı; bunun da, sanıkla ilgili dava ile bir münasebeti olmadığı; ancak bu dava ile ilgili olarak anığın eski ifadelerinin, işkence ile temin edildiği iddia lunduğu ve bu eski ifadeler sanık aleyhine bir delil olak kabul ile hükme mesnet ittihat edildiği takdirde idlianın tahkikinde zaruret bulunduğu» (As. Yar. 2. Daiesinin 10.1.1972 gün ve 971/457 esas ve 972/1 sayılı kararı)

Ve Hukuk Devleti

Sosyal bilim uzmanları, siyasi tarihte başlıca iki tür evlet saptamışlardır: **Hukuk devleti ve Polis devleti. Yaaların egemen olduğu, siyasal iktidarın bütün eylem ve lemlerinin yasalara uygun olarak yapıldığı devlete, huuk devleti denilmektedir. Yasalara göre yönetilmeyen, işinin temel haklarına değer verilmeyen keyfî yönetimere de polis devleti deniliyor.**

Anayasamızın ikinci maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir «Hukuk Devleti» olduğu ifade edilmektedir. Anayasanın devlet şekli olarak kabul ettiği **hukuk devleni Anayasa Mahkememiz şöyle tanımlıyor:**

«Hukuk devleti demek, insan haklarına saygı gösteen ve bu hakları koruyucu, âdil bir hukuk düzeni kuran e bunu devam ettirme yetkisini yükümlü sayan, bütün avranışlarında hukuk ve anayasaya uyan, bütün işlem e eylemleri yargı denetimine bağlı bulunan bir devlet emektir. İnsan hak ve hürriyetlerinin ve toplumun huur ve refahının güvenlik altına alınması ise, ancak ve ncak, hukukî durumlarda kararlılık sağlamakla olabir.» (Anayasa Mahkemesi Kararı 27.12.1967 günlü resi gazete. 966/11-44)

Anayasa Mahkemesine göre, hukuk devletinde yasaın, uygar devletlerin benimsediği hukuk ilkelerine de ygun olması gerekir. «Devletimiz, Anayasanın 2. maddesinde ifade edildiği gibi, bir hukuk devletidir. Kanunumızın Anayasanın açık hükümlerinden önce hukukun ilinen ve bütün uygar memleketlerde kabul edilen rensiplerine uygun olması şarttır.» (Anayasa Mahkemesi ararı. 28.4.1965 gün ve 963/166 esas ve 964/76 sayı).

Katıksız hapsin insan haysiyetiyle bağdaşıp bağdaşadığını tartışan **Anayasa Mahkemesi işkence konusunda** a şöyle demektedir :

«Her ceza, cezalıya bir acı getirir; bu, daha çok bir ıkım yoksunlukların sonucudur. Cezanın konulmasında e uygulanmasında daima böyle bir erek kendini hissetirir. Ancak acının makul, insanî bir sınırı aşmaması, ziyet ve işkence niteliğine varmaması şarttır.

«...Katıksız hapsin insan haysiyetiyle bağdaşıp bağdaşmıyacağı sorusuna gelince ; **İnsan haysiyeti kavramı, insanın ne durumda, hangi şartlar altında bulunursa bulunsun sırf insan oluşunun kazandırdığı değerin tanınmasını ve sayılmasını anlatır. Bu öyle bir davranış çizgisidir ki ondan aşağı düşülünce, yapılan muamele, insanı, insan olmaktan çıkarır.** İnsan haysiyeti kavramını, toplumların, kendi görenek ve geleneklerine ve topluluk kurullarına göre insanın, saygıya değer olabilmesi için onda bulunmasını zorunlu gördükleri nitliliklerle karıştırmamak gereklidir. **Bu kavramın gelişmesi ve yerleşmesi çok uzun bir zaman almış; pırangabentlik, teşhir, dayak gibi cezaların kaldırılması bu sayede mümkün olabilmiştir.**» (Anayasa Mahkemesi Kararı 27.12.1965 gün ve 963/57 esas ve 965/65 sayılı karar).

İnsan Hakları :

Altında Türkiye'nin de imzası bulunan «**İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi**» nde şunlar yazılıdır ;

«Hiç kimse, işkenceye, zalimane, gayrıinsanî, haysiyet kırıcı, cezalara ve muamelelere tabi tutulamaz.» (Madde : 5)

İşte Anayasanın emirleri, işte Anayasa Mahkemesinin kararları ve işte hükümetimizce imzalanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin sözleri.

Demekki hukuk devletinde yasalar egemen olacak, devletin bütün işlem ve eylemleri yasalara uygun ve yargı organlarının denetimine bağlı olacak, kimseye eziyet ve işkence yapılamayacak, insan haysiyeti ile bağdaşmayan cezalar konulamayacaktır.

Gel Gör ki :

Gözaltına alınan ve tutuklananlara yapılan işkenceler, davacıları, sanıkları, tanık ve delilleri ile ortaya konulduğu halde hiçbir mahkeme, Asker ya da sivil hiçbir savcı bugüne kadar olaya el koymamış ve sanıklar hakkında soruşturma açmamıştır.

Ceza Yargılama Usulü Yasasının 148. maddesine göre :

«Kanunda hilafı yazılı olmayan hallerde C. Müddeiumumisi ceza takibini istilzam edebilecek hususlarda kâfi emmareler teşkil edecek vakıalar mevcut ise amme davasını açmakla mükelleftir.»

Demekki bir suç işlendiği hakkında belirti teşkil edebilecek olaylar varsa C. Savcısı kamu davasını açmakla yükümlüdür. Adalet Bakanı da C. Savcısına dava açmak için emir verebilir.

Yasanın emirleri bu olduğu halde bu yola gidilmemesi, işkence sanıkları hakkında kovuşturma açılmaması yukarıda nitelik ve koşulları gösterilen hukuk devleti kavramı ile bağdaşabilir mi? Kendisine işkence yapıldığını ileri süren şikâyetçiler ve basında işkence haberlerini okuyan ve öğrenen vatandaşlar, bu suçların sanıkları hakkında kovuşturma açıldığını görmezlerse, yasaların egemenliğine inanır ve bu yasalara güven duyabilirler mi? Kendilerini güvenlik içinde görebilirler mi? ve böyle bir durumda devlet görevini yapmış sayılabilir mi?

Bütün bunlar hukuk devletinde yeri olmayan keyfî işlem ve eylemlerdir. **Vatandaşta yasaların egemen olduğu yolundaki düşünce ve inancın sarsılması, halk vicdanında bu yönde kuşku ve endişelerin doğması demokratik rejim açısından ciddî tehlikeler doğurucu bir nitelik taşımaktadır.**

EĞİTİM KÖŞESİ :

KÖLECİ TOPLUM

İnsanlığın binlerce yıl süren sıkıntılı, zorluklarla dolu ama özgür yaşamı, yeni insan çabası sonucu gelişen üretim güçlerinin itmesiyle yavaş yavaş değişti. Ve o günden bugüne dek, toplumlar, köleliğin daha gelişmiş ve incelmiş biçimlerine —yani köleliği takiben feodal toplumdan kapitalizme— doğru yol aldılar. Doğaya karşı gün geçtikçe daha özgür olan insanlar, kendi aralarında sınıflara ayrıldılar. Ve zamanla sınıflı topluma o denli alışıldı ki ilk çağların en büyük düşünürü Aristo bile köleliği toplum için sürekli bir zorunluluk olarak düşündü. Ona göre, ancak çıkrıkların kendiliğinden işleyebildikleri an kölelik sona erebilirdi. Bu ise elbette imkânsızdı. İnsanların bazıları köle olmak, diğerleri de köleleri ezmek ve kullanmak için yaratılmıştı. Geminin dümenini yöneten kaptanlar gibi köleleri de yönetecek zeki, yetenekli egemenler gerekliydi.

Ama tarih, tutucu ve egemen sınıfların hizmetkârı olan tüm düşünürler gibi, gerçekte devrini büyük ölçüde aşmış bir filozof olan Aristo'nun da yanılgısını ispatladı. Gün geldi her değerin asıl yaratıcısı olan insan emeği sayesinde çıkrıklar kendiliğinden döndü. Yalnız kölelik düzeni değil onu izleyen tüm diğer sömürü düzenleri de tarihin çarkında eridi, gitti. İnsanlığı bekleyen mutlu, aydınlık, insanca yaşama doğru toplumlar adım adım yaklaştılar.

Köleci düzen tarihsel bir zorunluluktu. Üretim güçlerinin uğradığı değişim sonucu oluşan sosyal «ürün fazlası» bu zorunluluğu doğurdu. Bir bilim adamının dediği gibi «Bol miktarda ve devamlı bir ürün fazlası sağlandığı andan itibaren toplumun bir kısmı diğerlerinin sırtından geçinmeye başladı. Savaş tutsaklarının ya da her nevi tutsağın köle olarak kullanılması toplumun sınıflara ayrılmasının en yaygın şekillerinden» biri oldu. İhtiyacın dışında bir fazla olan bu artı - ürün ilk zamanlar ilkel toplumun henüz güçlü olan yasaları gereğince törenlerle yine toplumun diğer üyelerine dağıtıldı. Fazla birşey üreten her kişi önceleri bu fazlalığı mutlaka elden çıkarıyordu. Bu bölüşmeyi ise topluluğun yaşlıları ve şefleri denetliyordu. Savaş tutsaklarının köleleştirilmesi ile başlayan ilk sınıflı toplumda zengin - fakir yani köle ile köle sahipleri ayırımı gittikçe belirginleşti, insanlar arası uçurum yavaş yavaş derinleşmeye başladı.

Köleci toplumun ilk zamanlarında köle sayısı azdı. Köleler genellikle köle sahibinin ve yakınlarının evlerinde ve bahçelerinde çalıştırılıyordu.

Daha sonraları demirin eritilmesi ile birlikte toplumda bilhassa tarım alanında büyük gelişmeler oldu. Demir saplı saban sayesinde büyük yüzölçümlü toprakların ekilmesi mümkün hale geldi. Birçok bilim adamları tarım ve hayvancılığın henüz gelişmemiş olduğu topluluklarda köleliğin bulunmadığını «çobanlık ya da ilkel tarım safhasına ulaşmamış halkların 1/3'ünde köleliğin başlangıç halinde olduğunu ve tamamen gelişmiş bir tarım safhasında ise köleliğin genelleştiğini» keşfettiler. Sözü edilen büyük alanların işlenmesi köle emeğini gere tiriyordu. Bunu da ancak fazla sayıda köleye sahip ki ler yapabiliyorlardı. Zengin ailelerin hayvanlarına ba mak için de köleler gerekliydi. Yani köle emeği sosy varlığın temelini meydana getiriyordu. Köleci toplum sadece iş araçları değil, köleler de sömürücü sınıf malıydı.

Köleler sabahın seherinden geceleri geç vakitlere k dar kırbaç altında çalıştırılıyorlar ve insandan çok ha vana yaraşan çamurdan kulübeler ve mağaralarda ya yorlardı. Kaçmaları halinde yakalanmalarını kolaylaşt mak amacıyla boyunlarında demir tasmalar takılıydı. K le sahiplerinin istedikleri zaman kölelerini öldürme ha ları vardı. Roma İmparatorluğunda yaşlı ve iş yapam yacak kadar hasta köleler boş adalara bırakılıp terkec lirlerdi.

Köle emeği üretici değildi, çünkü köleler ne kad çalışırlarsa çalışsınlar, üzerlerindeki sömürü ve baskın azalmayacağının bilincine varmışlardı. İş araçlarını kır rak düzene karşı çıkıyorlardı. Bu durum yani köle em ğinin üretici olmayışı, köle sahiplerini pek ilgilendirm yordu. Şartlar ne olursa olsun ellerinin altında yüzlerc binlerce köle vardı. Ancak köleler iş araçlarına karşı s sık tepki gösterdkileri içindir ki en basit ve dolayısıy en düşük olan araçlar onların eline teslim ediliyor üretimde kullanılıyordu. Üretim teknikleri de çok ilkel Yüzyıllarca iş araçlarını zanaatkârların kullandıkları b sit âletler düzeyini aşamadı. Zanaatkâr köleler çok y tenekli ve hünerli idiler, ama iş araçları çok basitti. El kullanılan araçlara ek olarak sadece kas gücünü arttır cak olan bazı dişliler, bloklar ve denge araçları varc Buğday elle öğütülürdü. Su değirmeni Roma'ya M.Ö. yüzyılda geldi ama az ilgi gördü. Değirmen taşlarını dö dürmek için uzun yıllar yine köle ve hayvan gücünd yararlanıldı. O devirde buharın da önemli bir enerji c duğu biliniyordu, ama bu güçten nasıl yararlanılaca henüz anlaşılmamıştı.

İlkel toplumun son aşamasında üretim güçlerin gelişimi sonucu ortaya çıkan, ihtiyacı aşan «ürün - fazlası yine bu toplum düzeninin yıkılışına yakın bir zaman «Değişim»i doğurdu. İlk değişim bugünkü anlamından çc uzaktı. Çevre koşulları hayvancılığa uygun olan ve b kola ağırlık veren topluluklar tahıla —buğday, pirinç vb.- gereksinme duydukları vakit kendilerinden daha güçsi ve geçimini tahıl ekimi ile sağlayan topluluklara saldır yorlar ve yağma yoluyla istediklerini elde ediyorlardı. Te sine, bazı hallerde ise, zayıf ve güçsüz kabileler, tah hayvan v.s. ye gerek duydukları zaman boş bir alana ke di ürün fazlalarını koyup saklanıyorlardı. Bir süre son o bölgeye gelen diğer bir topluluk oraya bırakılmış ürü leri —meselâ bir çuval bağday— alıyor ve yerine, devrin eşdeğerlik kurallarına uygun miktarda diğer b cins ürün —örneğin 20 adet hayvan derisi— bırakıp g diyordu.

Sonraları, tarımda büyük gelişmeler sağlanınca değişim çok daha kapsamlı ve sürekli bir aşamaya girdi. ünkü gelişen üretim teknikleri nedeniyle toplulukların tık devamlı olarak bir ürün fazlası bulunuyordu ve ınların değişimini gerçekleştirmek amacıyla «mahalli pazarlar» kuruluyordu. İlkel toplumun ilk zamanlarında gölen, aç kalmamak tehlikesiyle zanaatlara, el sanatlarına ıman ayıramamak sorunu yavaş yavaş ortadan kalkıyorı. Sosyal ürün fazlası, toplumun bazı bireylerinin, tarım ; hayvancılık uğraşılarının dışında kalarak, çanak, çömk vb. üretimi ile ilgilenmelerine olanak sağlıyordu. ani bu insanlar —zanaatkârlar— yiyecek için savaşmalar da, toplumun ekonomik gücü, onların ve diğerlerin beslenmesine yetecek düzeye ulaşmıştı.

El zanaatlarının gelişimi ve ilerlemesi şehirleri doırdu. İlk şehirler çok ufaktı, köylerden pek farklı yanı yoktu. Değişim sürecinin ilk zamanlarında üreticir —çiftçiler, hayvancılkla uğraşanlar, zanaatkârlar— allarını kendileri mahalli pazarlara götürüp değiştiriyorrdı. Giderek üretilen malların büyük bir hızla artışı ve ğişimin mahalli sınırları aşması sonucu ürünleri üreiden uzak yerlere götürerek pazarlamasını yapan bir ırup insan türedi. Bu kimseler yani tüccarlar malları eticiden alıp tüketicilere satıyorlardı. «Ticaret Sermaisi» denilen sermaye de böylece oluştu. El sanatları diğimiz «manüfaktür» ve ticaret şehirlerde toplandı. e şehir ve köy gerek sosyal yaşantı gerekse ekonomik ırum olarak birbirinden ayrıldı.

Köleci toplumda ürünlerin en büyük kısmı değişim in değil köle sahipleri ve onların aile ve çevrelerinin ketimi için üretiliyordu. Değişim ekonomik yaşantıda ki devirlerden daha önemli bir yer tutuyorsa da üretim mel olarak «Doğal Ekonomi»ye yani doğrudan doğruya ketim için üretim yapılan ekonomi tipine dayanıyordu. Meta Üretimi» yani doğrudan doğruya tüketim için deıl, üretilen ürünleri pazarda diğer ürünlerle değiştirmek, ğişim sürecine sokmak amacıyla yapılan üretim yeni ni doğuyordu. Daha sonraları görüleceği gibi köleci topımun yıkılış aşamasında, bu toplumun bağrında yetişen caret sermayesi ve tefeci sermaye doğal ekonomiye en iyük darbeyi indirdi.

Köleci toplum düzeni teknolojide gerekli ilerlemeyi ığlayamadı. Aynı zamanda toplumun temel ekonomik icü olan insan işgücünü insafsızca harcadı, mahvetti. üzlerce binlerce kölenin çalıştırıldığı latifundialarda lki de ilkel toplumlardaki kollektif (birlikte) çalışmaın çok daha ileri bir biçimini görmek mümkündü ama öleci toplumun üretim tarzı, bu birlikte çalışmanın gücünü ortaya çıkaracak, bundan yararlanacak bir niteliğe ıhip değildi çünkü çalışan insanı basit bir araç düzeyine ıdirgiyord.u Köleci toplum, emeğin büyük ölçüde küimsendiği bir toplum düzeni olarak tarihe geçti. Üreci emeğin aşağılanması, sosyal gelişmeyi temelinden ıgelledi. Köle sahipleri gün geçtikçe üretim sürecinden zaklaştılar, malikanelerine çekildiler. Yerlerini genellikle ine köleler arasından ayrılan yöneticilere terkettiler. Fiki çalışma sadece kölelerin harcı sayılıyordu. Egemen nıfların gerici ideolojisi hür insanların çalışmasını kaul etmiyordu.

Köleci toplum sistemi küçük üreticilerin de mahvına sebep oluyordu. Küçük üreticiler köle emeğine dayalı büyük ölçüde yapılan üretim ile rekabet edemiyorlardı. M. Ö. I. yüzyılın sonlarında İtalya latifundia denilen muazzam mülklere bölünmüştü. Bu bölgelerdeki üretimin silip süpürdüğü küçük üreticiler, üretim sürecinden temelli olarak kopmak zorunda kaldılar. Ekmek dilenen işsiz bir kalabalık haline geldiler. Ve köleci sistem, mahvına sebep olduğu bu zavallı insanların önüne köle emeğinin yarattığı artı - değerin artıklarını serpiştirdi. Eski Roma'da bu kişilere «Proleterler» denilirdi. Roma proletaryası, bugünkü burjuva toplumundaki proletaryanın tam zıddıydı. Roma proletaryası ister istemez toplumun sırtından geçiniyordu. Halbuki modern kapitalist toplumlarda gördüğümüz olgu ise toplumun proleterlerin sırtından geçinmesi gerçeğidir.

Köylülüğün yıkılışı bir köleci toplum olan Roma İmparatorluğunun da yıkılışını hazırladı. Kölelerden seçilen askerler Roma lejyonlarını yenilgiden yenilgiye sürüklüyordu. Yeni fetihlerin yapılamaması ise köle kaynaklarının kuruması anlamına geliyordu.

İlkel çağa göre köleci toplum, insanlık tarihinin daha ileri bir aşamasını temsil eder. Böyle olmakla birlikte köle emeğine dayalı bu toplum düzeni, bu niteliğinden ötürü, küçük üreticilerin, zanaatkarların yıkımına, yeni yeni canlanan ticaretin gelişimine engel oluyordu. Ürettikleri ürüne karşı tam bir ilgisizlik duyan köleler üretimin verimliliğini gittikçe düşürüyorlardı. Hattâ köle sahiplerinden bir kısmı belli bir para karşılığında kölelerinin özgürlüklerini geri vermeyi onları çalıştırmaktan yeğ tutar hale gelmişlerdi.

Büyük bir bilim adamının deyişiyle gün geldi, kölelik düzeni karaya oturdu. (kör bir vadiye demirledi.) Artık kölelerin yaptığı üretim toplumun temel üretim biçimi olmaktan çıkmış ama henüz çalışan diğer kesimlerin —zanaatkarların, küçük üreticilerin, köylülerin— üretimi ise toplumda gerçek yerini alamamıştı. Kendilerini insafsızca sömüren efendilerine karşı büyük bir nefretle dolu olan köleler, sık sık ayaklanıyorlar ve köle imparatorluklarının temellerini titretiyorlardı. Toplumun gerçek sahipleri olan bu insanların hepsi, sömürünün ve insanlar arası eşitsizliğin var olmadığı eski ilkel toplumun özlemini çekiyorlardı. Tüm acılarına, kötülüklerine rağmen köleci toplum düzeninin ileriye doğru bir adım olduğunu ve tarihin akışının geriye döndürülemeyeceğini bilmiyorlardı.

Zamanın en büyük köleci imparatorluğu olan Roma İmparatorluğunun çöküşü, köleci sistemin de çöküşü oldu. İçten köle isyanları, zanaatkarların ve köylülerin başkaldırması, dıştan ise Cermenlerin saldırısı, bir çok güçlü sömürü toplumu gibi yıkılmaz görünen Roma İmparatorluğunu da çökertti.

Eski toplumun bağrında filizlenen yeni sınıflar ve yeni üretim güçleri yavaş yavaş başka bir sömürü toplumunun habercisi olan feodal düzende yerlerini almaya başladılar.

BİLİM, TOPLUM VE IRKÇILIK

Grigory GLEZERMAN

Değişik ırklardan gelen insanların gelişmelerindeki eşitsizlik doğanın değil tarihin ürünüdür.

Irk ve ırk ayrımı, birbirinden tümüyle farklı iki temele dayanır: Irkın kökeni doğadadır. Irkçılığın ise toplumsal yapıdadır. Irkçılık kuramcıları şu ya da bu şekilde, sözü geçen farkı yadsırlar ve ırklar arasındaki farklılığı bir doğal yasa olarak ileri sürerler. Ama, antropoloji, toplumsal bilimler ve tarih bilimsel temeli olmayan bu savları kolaylıkla yalanlayabilirler.

İnsanlar arasındaki doğal farklar, toplumsal farklılıkları açıklayamaz. Bu farklar ise, ancak belli toplumsal veriler bakımından toplumsal eşitsizliklerle bağlantı haline getirilebilir. Deri rengi, saçların niteliği ve tüm öteki özellikler, çeşitli ırktan kimselerin sosyal-ekonomik eşitsizliği ya da fertlerin kültürel gelişmesi arasındaki farkları açıklayamaz. Çünkü, eşitsizlik doğaya değil, tarihe bağlıdır.

Bu bakımdan, biyolojik ve toplumsal etkenler arasındaki ilişkileri doğru olarak belirlemek gerekir. Biyolojik etmenlerin etkilediği toplum hayatı bir gerçektir. İnsanlar arasında biyolojik farklar vardır. Ama bunlar, toplum yapısı, biçimlerini belirleyemez. İnsanoğlu ile doğa arasındaki ilişki, hayvansal bir ilişki değildir. İnsanoğlu, yaşamak için yaratır. Varoluşla ilgili bu çalışma (emek), hayvanlar için geçerli olan yasaların insanlara uygulanmasını olanaksız kılar.

Darwin'in izleyicilerinden biri olan Sovyet bilgini Kliment A. Timiriazev, şöyle demişti: «Kültür tarihine girdiğimiz zaman, yaşamak için savaşmak kuramının geçerli olmadığını görüyoruz. İnsan kafasının ve kültürünün tüm etkinliği yaşamak için yapılan savaşa karşı yapılan bir savaştır.» Herhangi bir toplum, kendine has yasalara uyarak gelişir. Biyolojik etmenler, ancak, bu toplumdaki sosyal ilişkilerin prizmasından geçip değişikliğe uğrayarak kendini ortaya koyar. Ayrıca, biyolojik ilişkiler, sosyal ilişkilerin önemine göre değişikliğe uğrar ve onların etkisinde kalırlar.

Antropoloğlar, ırklar arasındaki farkların yalnızca önemsiz özelliklerle ilgili olduğunu ve bunlara dayanarak insanlığın çeşitli bölümleri arasında kesin farklar ortaya konmayacağını apaçık bir biçimde göstermişlerdir. Bazı bilginler, genlerin ancak yüzde birinin bir ırkı ötekinden ayıran özellikleri sonraki kuşaklara geçirebildiklerini tanıtlamışladır. Üstelik, bu genler, ancak, deri rengi gibi ikinci dereceden önemi olan özelliklerin kuşaktan kuşağa geçmesini sağlamaktadır.

Bu özelliklerin, insanların toplum içine kabul edilmesi bakımından, önem taşıdığı çağlar olmuştur. Ama bunlar, tarihin akışını belirleyecek kadar önem kazanmamışlardır. Coğrafya ortamına uyabilmek bakımından ise, bu özelliklerin önemi gittikçe azalmış ve insanoğlu doğayı değiştirdiği ve böylece kendi hayat biçimini de değişikliğe uğrattığı ölçüde (örneğin kent uygarlağı ile), bu önem daha da azalmıştır.

Tarih boyunca, değişen toplum koşulları, ırk gelişiminin biyolojik düzeyini etkilemekten geri kalmamıştır. Nitekim, nüfus çokluğu, göçler ve halklar arasındaki karışımlar, toplum hayatının koşullarına bağlı olan gerçeklerdir. Bütün bunlar, «saf ırk» diye bir şeyin olmadığını göstermeye yeter.

Bazı ülkelerde ırk ayrımının etkili olmasına karşın, halkların birbiriyle karışması sürüp gitmektedir. Ünlü bir Sovyet genetik bilgini Nicolai P. Dubinin şöyle diyor: «Bugün yeryüzünde yaşayan insanların yarısından fazlasının, ırk karışımlarından oluştuğunu söyleyebiliriz... Christophe Colomb'un Amerika'yı keşfi yani 1492 yılı, tek ve çok geniş nüfusu içinde irsiyet faktörlerinin bölüşümüne yol açmış ve bugünkü durumu meydana getirmiştir.»

Bütün bunlar, halkın alınyazısını, gizli yeteneklerini ve davranış biçimlerini ırk özelliklerine bağlamanın olanaksız olduğunu açıkça göstermektedir. Önce şunu belirtmek gerekir: İnsanoğlunun, toplum hayatı ortaya çıkmadan ve gelişmeden önceki temel biyooljik özelliklerine (hareket halindeki ferdin ellerinin boş kalmasını sağlayan dikey gövde durumu, iskeletin yapısı, beyninin gelişmesi vb.) bütün insan ırklarında rastlıyoruz. Bunlar, insan ırkını bölünmeye uğratmayan ve tam tersine bu ırkın birliğini sağlayan özelliklerdir.

Halkların alınyazıları arasındaki fark, biyolojik özelliklere değil, belirli hayat koşullarına ve tarihi durumlara bağlıdır. İngiliz arkeoloğu Cordon Child gibi («Progress And Archaeology» adlı kitabına bakınız) birçok bilgin, bir halkın toplumsal gelişmesinin biyolojik gelişmesi ile hiçbir ilişkisi olmadığını ileri sürer. Şu tanıdığımız haliyle insanoğlunun fizik yapısı, önemli değişiklikler geçirmemiştir ve gelişme oranı da biyolojik etmenlerle belirlenmemiştir.

Irk kavramının tanımlanmasında ortaya çıkan güçlükler, bazı bilginleri, bu kavramı bir yana bırakmaya ve onun yerine etnik toplumlar koymaya yöneltti. Ama ırk kavramının belirlenmesinin güç olması, ırkların varolmadığını göstermez. Etnik gruplara (kabileler, halklar, uluslar), gelince, bunların, özleri gereği, tarihsel şu ya da bu insan topluluğundan uzaklaştıkları ölçüde ırklardan ayrıldıklarını da unutmamak gerekir.

Bugünkü haliyle insanlık, 2000'e yakın ulus, halk ve etnik topluluğu içermektedir. Bu gruplardan kimisi sayı bakımından az oldukları halde ötekilere oranla çok uzun süre varolagelmişlerdir. Buna karşılık, bazı başka gruplar ise, günümüzün büyük uluslarını oluşturacak ölçüde fazlalaşmışlardır.

Ulusların oluşması, kabinelerin ve halkların oturduğu çeşitli toprakların birleşmesini ve ortak bir ulusal toprağın ortaya çıkmasını gerektirir. Bu ise, her şeyden önce, ulusal bir pazar üzerinde temellenen bir ekonomik birliğin, ulusal bir dilin ve özel kültür biçimleri içinde dile gelen ortak anlayış özelliklerinin ortaya çıkmış olmasını zorunlu kılar.

Bütün bu ulusal ögeler, tarihsel açıdan evrime uğrayarak ortaya çıkar, Ama bunların aynı anda oluştuğu söylenemez. Sözü geçen ögeler apaçık bir biçimde, ancak

belirli bir dönemde, yani derebeylik çağının sonu ile kapitalizmin başlangıcı arasında oluşurlar.

O zaman, hem tarihsel düzey hem de toplum önemi bakımından, kabilelerin, halkların ve ulusların gelişmesi, ırklarınkinden bambaşka bir süreci izlemeye başlar.

Kimi bilginlere göre, kültür, ırkın temel verilerinden biridir. Bu görüş, bir kültürün evrimin, sürekliliğinin ve kararlılığının, belli bir ırkın genetik soyundan ileri geldiği görüşüne dayanır. Ama bu, tam anlamıyle yanlış bir görüştür.

Gerçekten, kültür kalıtı, bu kültürün özelliklerinin korunması, sürmesi ve gelenekleşmesi bir halkın gelişmesi açısından büyük önem taşır. Bunlar, bir halkı önemli bir topluluk haline getiren özelliklerdir. Ama, tarihsel bir süreklilik mekanizması, genetik soy mekanizmasından tamamen farklıdır.

Organik dünyada, edinilmiş bilgilerin birikimi ve aktarılması, içgüdülerin temelinde bulunan bir soy mekanizması sayesinde gerçekleştirilir. Gelişmiş hayvanlarda ise, bu birikim ve aktarılma, ana - babanın çocuklarına aktardıkları kazanılmış alışkanlıklar sayesinde mümkün olur.

Toplumsal hayatta ise, bu olayın büyük önem taşıdığını unutmamak gerekir. Çünkü, her kuşak, kendisinden önceki kuşağın yarattığı üretim araçlarını devralmaktadır. Bu olay, sosyal deneme ve yaşantı içinde yer alan dili, düşünceyi, kültürü ve gelenekleri de kapsamaktadır. Biyolojik özelliklerin aktarılması soyun içinde bulunan genetik yükle sınırlı olduğu halde sosyal deney ve yaşantı sınırsızdır. Geniş anlamıyle her kültür, bu deney ve yaşantıyı içerir. Yani, insanlık tarihi boyunca yaratılmış maddî ve manevî tüm değerleri kapsar.

Kültür ve kültürün aktarılması, genetik irsiyet mekanizmasına bağlı olmadığına göre, ırka da organik olarak bağlı değildir. Taşıdığı ayırt edici özellik bakımından kültür, ırka da asla bağlı değildir. Kültür yalnızca, kabile ya da topluluk halk ya da ulus gibi çeşitli etnik topluluklara bağlıdır.

Kimi ırklar, bu ırklar içindeki halkların ortak bir kültürü olmamasına karşın, mongoloid, neğroid, Kafkasyalı, vb., olarak tanımlanabilir. Nitekim Amerika'daki zenciler, Afrika zencilerinin geleneksel kültür temelini ve kimi özelliklerini kalıtım yoluyla devraldıkları halde, şimdiki kültürleri, günümüzde içinde bulundukları hayat koşullarına sıkı bir biçimde bağlıdır.

Aynı şekilde, Kafkas ırkına bağlı oldukları ileri sürülebilen çeşitli Avrupa halkları, farklı ulusal kültürlere bağlıdırlar. Avrupa halklarının kültür ortaklığı, beyaz ırkın sözde birliğinden değil, aynı toplumsal yapılara bağlı olmalarından ileri gelmektedir.

Kültür gelişmesi kimi zaman belli birtakım ruhsal özelliklerle ve zekâ keskinliği ile birlikte ortaya çıkar. Irkçılık kuramcıları, bütün bunları, «ırk»a ya da ırkın psiko - patolojik özelliklerine bağlarlar. Bundan ötürü, ırkçılık açısından kimi halkların zekâ bakımından ötekilerden geri olduğu bilerek ya da bilmeyerek ileri sürülür.

Ne var ki, zekâ düzeyi ile ırk arasında ilişki kurmak konusunda girişilen bütün çabaların yanlış olduğu kesinleşmiştir. Bu konuda kullanılan değerlendirme yöntemi bile kuşku verir. Çünkü, «ırk» ile ilişkisi olmayan birçok etmenler (yazılı anlatım, kültür gelenekleri, töreler gibi) gözönüne alınmayacak olursa, ileri sürülen «sonuç» ları kabul etmek olanaksızlır.

Benzerlik ve birlik gösteren bir toplumsal çerçeve içinde yaşayan halklar arasında bir karşılaştırma yaparsak, belirli bir «ırkın» doğuştan getirdiğine inanılan şu ya da bu üstünlüğü ya da geriliği efsanesinin yanlış olduğunu açıkça görürüz.

Bununla birlikte, ırkçı kuramların köklü bir biçimde yadsınması, zekâ ve ruhsal kanıtlara değil, halkların, ırkçı ve ulusçu baskılara karşı verdikleri savaşa dayanmaktadır. Bu halkların kültür alanında gösterdikleri hızlı gelişme, ırkçılık kuramcılarının yaptığı çözümlemelerin yanlış olduğunu göstermiştir.

Üçüncü Dünyanın baskı altında tutulan ırk ve uluslarının verdiği savaş, insan onurunun ve hukukunun savunulması demektir. Ulusal uyanış devrimlerinin, genellikle, belirli ırkların ulusçuluğuna karşı çıkan baskı altındaki ırkların ulusçuluğu şeklinde kendini gösterdiği bir gerçektir. Ama dünün baskı altında bulunan halklarının bu ulusçuluğu, ilerleme yönünde atılmış bir adımdır. Çünkü bu ulusal bir bağımsızlık için savaşan biricik kuvvetler olan demokratik güçlerin birleştirilmesini sağlar.

Irkçı ve ulusçu baskıya karşı çıkanlar arasında, kimi zaman, baskı yapanların ırkçılığına karşı baskı altında bulunanların ırkçılığını ileri süren ve savunanlar da bulunmaktadır.

Ne var ki, Amerikalı zenci Martin Luther'e göre, halkların eşitliği ayrıcılıkta değil, insanların deri renklerine göre değerlendirilmedikleri sağlam bir ulusal birlikte ve bütünlükte aranmalıdır.

Irkçılık ve ulusçuluk sorunlarının çözümü, halkların birbirinden ayrılıp birbiri karşısına dikilmesinden değil, insancıl ilerlemeyi sağlayan güçlerin birleşmesinden doğabilir. 1972 aralık ayında, ırkçılığın bilimsel açıdan incelenmesine ayrılan bir uluslararası toplantıda, Tanzanya'yı temsil eden Shery Taki, «beyaz» ırkın üstünlüğüne karşı ileri sürülen bir «siyah» ırk üstünlüğü kuramına karşı çıkmıştır.

Küba'da azınlıkta ve Haiti'de çoğunlukta olan zenci halkların durumunu karşılaştıran Shery Taki, «renkli» denilen halkların yalnızca «renkli» kimselerden oluşan hükümetler kurmaya kalkıştıkları zaman, kendilerini büyük bir yanılgıya sürükleyeceklerini ve böyle bir kararın ancak belirli toplum koşulları varsa alınabileceğini belirtmişti.

Onurları için savaşanlarla, baskı yapanların zorbalığı arasındaki fark, kimsenin kuşku duyamayacağı kadar apaçıktır. Ama sorunun çözümünü burada aramamak gerekir. Toplumsal etmenleri gözönüne almadan, ırk sorununu çözmeye kalkışmak aynı kısır döngünün içinde kalmak ve yanılmak sonucunu doğurur. Asıl ortadan kaldırılması gereken ırkçılığa yol açan ve onu doğuran toplumsal yapılardır.

(*) UNESCO'dan Dünyaya Açılan Pencere GÖRÜŞ'ün Ekim 1973 sayısından alınmıştır.

DOST DOST İLLE KAVGA

Mehmet KOÇ

Can yoktu ki sevdalara düşe,
Kurt yoktu ki kızıl kana üşe
Yoktum ki yol geçe
Yoktun ki haber ulaşa
Gül yoktu ki, dağ yoktu ki...
Ve döne döne ateş
Döne döne madde
Gökler yarıla dürüle
Dağlar savrula devrile,
Kırıla döküle yıldız
Sular evrile çevrile
Döğüşü döğüşe madde
Değişe tokuşa madde
Öyle bir vakte erdi ki devran
Döne döne esir
Döne döne gaz
Döne döne atom
Döne döne madde
Döğüşe çekişe madde
Vuruşa vuruşa madde
Zaman değişe değişe
Yosun titreşe, yeşilleşe
Işık dura değişe
Öyle bir vakte erdi ki devran
Ha dedi kırdı zincirini

.....

(Dost Dost İlle Kavga)

Enver Gökçe halkımızın devrimci mücadelesinin yeni boyutlara ulaştığı 1940 - 50 yılları arasında; faşizme, zulme ve zorbalığa karşı halkın yanında demokrasi ve emek için şiirleriyle mücadele eden yiğit bir ozandır. Ne var ki halkımızın bu devrimci mücadelesi Emperyalizm - Feodal Ağa - İşbirlikçi Burjuvazinin iktidara gelmesiyle söndürülmüş, halktan yana olan bütün atılımlar durdurulmuş (Köy Enstitülerinin kapatılması, toprak reformunun rafa kaldırılması ve düşünce özgürlüğünün kısıtlanması gibi) ve bu onurlu mücadelenin içinde yetişen Nazım Hikmet Sabahattin Ali, Rifat Ilgaz, Hasan İzzettin Dinamo, Orhan Kemal, Aziz Nesin, Ahmed Arif ve Enver Gökçe gibi Türkçe'nin büyük ustaları tutuklanmış, susturulmuş ve giderek unutturulmuşlardır. Bu ustalar ancak 1961 Anayasasının getirdiği demokrasi ortamı içinde yeniden gün ışığına çıkabilmişlerdir. Ancak Enver Gökçe 1920 yılında doğmuş olduğu Erzincan'ın ÇİT köyünden «mapusluk yılları» dışında pek çıkmadığı için o'nun gün ışığına çıkması biraz daha geç olmuştur. Öyle ki bugüne değin yazdığı şiirlerini içeren DOST DOST İLLE KAVGA (Yücel Yayınevi, İstanbul. Fiatı : 5 TL.) ancak geçtiğimiz ay yayınlanabilmiştir.

O ne unutulmuşluktan yakınmıştır ne de kardeşçe bir hayat uğruna verdiği mücadelede çektiklerinden.

«Uğruna çekilen
Derttir mihnettir
Senden yana olduğumuz sebeptir
Kardeşçe hayat.»
(Dost Dost İlle Kavga)

Yeter ki kardeşçe bir hayata kavuşulsun. Dert mihnet önemli değil. Enver Gökçe hiçbir zaman ucuza, bireyciliğe ve uzlaşmacılığa kulak asmamıştır. Onun şiiri halk için gül damlasından damıtılan çelik dizelerdir.

Biz olmasak gökyüzü, biz olmasak üzüm,
Biz olmasak üzüm göz, kömür göz, elâ göz,
Biz olmasak göz ile kaş, öpücük, nar içi dudak,
Biz olmasak ray, dönen tekerlek, yıkanan buğday

Ayın onbeşi,
Biz olmasak Taşova'nın tütünü, Kütahya'nın çinisi,

Yani bizsiz
Anne dizi, kardeş dizi, yâr dizi
Güzel değildir.

Kendi döneminin etkin öncüsü, gelecek pırıl pırıl aydınlık günlerin ve kardeşçe bir hayatın müjdecisi ÇİT KÖYLÜ ENVER GÖKÇE bitirsin sözü;

Zalım
Hemi de kötü dinli gavur
Nasıl da bağdaş kurmuş toprağıma
Gülümü harmanımı savurur.
Kara gözlerini
Sevdiğim oğlan
Bize oldu olan
Topla Antep'i, Çukurova'yı
İzmir'i, Urfa'yı, Konya'yı
Haydi ha
Ne durursun Munzur
Engini de deli gönül engini
Kutlayalım şol kurtuluş cengini
Hayını,
Kompradoru, pezevengini
Vur
Kara yeğenim vur.

DEĞERLENDİRMEDE HATA YAPMAYALIM

14. Ekim seçimleriyle sona erdiği düşünülen olağanüstü dönemin değerlendirilmesi çok iyi yapılmalıdır.

12.Mart.1971 günü Genel Kurmay Başkanı ve Kuvvet Kumandanlarının devrin iktidarına verdikleri bir muhtıra ile başlıyan ve 14.Ekim.1973 seçimlerine kadar devam eden döneme kamuoyunda ve basında çeşitli adlar verilmiştir: «Müdahaleci dönem», «olağanüstü dönem» v.b. Adı ne olursa olsun, süresi ne kadar devam ederse etsin, 12.Mart.1971 gününden sonra ülkemizde bir dönem başlamıştır ve bu dönem etkilerini daha uzun yıllar devam ettirecektir.

Sözü edilen muhtırada eleştirilenlerin, suçlananların, öğretmenler olmadığı herkesce bilinmektedir. Ama muhtıradan sonra en büyük çileyi çeken aydınlar ve öğrenciler yanında öğretmenlerin olduğu da gene herkesçe bilinmektedir.

Öğretmenlerden, aydınlardan ve öğrencilerden 12 Mart Muhtırasında suçlananların hesabı sorulmuştur.

Öğretmen örgütlerini kapamak için 1961 Anayasasının 46. maddesi değiştirilmiş ülkemizin en büyük kamu personeli sendikası olan (538 şube ve 80 bin üyeli) (TÖS)'ün çalışmalarına son verilmiştir.

Meşhur balyoz hareketi ile bir gecede 3500 öğretmen yurdun çeşitli yerlerinden toplanarak hapisaneye konulmuştur. Türkiye'yi 12 Mart ortamına getirenler zamanında kilit noktalarına öyle kimseler yerleştirmişlerdir ki «Hadi suçluları yakalayın» denince ilk önce öğretmenleri yakalatmışlardır.

Bir ülkede öğretmenler yönetim tarafından böyle görülmeye başlanır, öğretmen örgütleri hasım kabul edilirse, o ülkede huzurun yerleşeceğini, kalkınmanın hızlanacağını beklemek hayal olur.

Bir bakanlık düşününüz ki kendi mensuplarını yalan-yanlış imzasız ihbarlarla kıyabiliyor. Bir bakanlık düşününüz ki mensuplarını 2-3 kez sıkıyönetime ihbar ettirip tutuklanmalarına sebep olan sonra da beraet ettiği halde yerinden yüzlerce km. öteye sürdüren memurlarını halen aynı görevde bekletip aynı işlerin daha fazla yapılmasına ışık yakıyor, bir bakanlık düşününüzki Danıştay kararlarını ya protesto çekildikten sonra uyguluyor veya bilerek yanlış uyguluyor ya da hiç uygulamıyor. Ama kıyılan, Danıştay kararları uygulanmıyan, sürülen hiç bir öğretmenim yok diyebiliyor. Bir bakanlık düşününüzki bunca yasalara aykırılıkların giderilmesini isteyen bir dernek genel başkanını sorguya çekebiliyor. O bakanlıktan öğretmenleri huzur içinde çalıştırması beklenemez.

TÖB—DER yöneticisi ve üyesi olan arkadaşlarımız 14 Ekim seçimlerinden sonraki ortamı çok, hem de pek çok iyi değerlendirmelidirler. Kısıtlı, çağdışı örgüt anlayışının getirdiği bir dernekler yasasına göre çalışmaktayız. Bu bağları kırıp çağdaş örgüt anlayışına uygun sendikal hakkımızı alacağız. Ancak bizlere yakışan uğraş yolundan, yani kısıtlı da olsa yasal yoldan ayrılmadan, yanlış değerlendirmelerle bir kısım işlere girişmek TÖB—DER gibi ağırbaşlı, herşeyi bilerek, yasalara uygun yapmaya çalışan örgüt mensuplarına göre değildir.

Birinci görevimiz, tüm namuslu, yurtsever Atatürk'çü, Anayasacı, devrimci öğretmenleri çatımız altında toplayıp birlik ve beraberliğimizi pekiştirmektir. Örgütümüze yeni üye olacak öğretmenlere, yakınlık gösterip, yardım edeceğiz. Herkesten kahramanlık bekliyemeyiz. Bu bakımdan, daha önce üye olamıyan arkadaşları incitmek yanlıştır. Arkadaşlarını ihbar etmeyen, yalancı tanıklık yapmıyan, görevine bağlı, sayın muhbir vatandaş olmamış kimseler elbetteki bizim üyemiz olurlar. Yukarıdaki sıfatları almışların, kısacası hainlerin örgütümüzde yeri olamaz.

Kara günlerde örgütümüzü kurmuş, yaşatmış, üye olmuş yürekli öğretmenlerin, bu durumlarından dolayı başkalarına üstten bakmaları da örgütümüz mensupları için asla sözkonusu olmamalıdır.

Kişisel kırgınlıkların, küçük burjuva bireyciliklerinin örgütleri çıkmaza soktuğu iyice bilinmelidir. TÖB—DER dışında kurdurulan ve kurdurulmağa çalışılacak örgütlerin durumları herkese ibret olmalıdır. Kim ne yaparsa yapsın, hangi oyunlar içerisine girilirse girilsin, Türkiye öğretmenlerinin çeşitli örgütlere bölünmesi kolay olmıyacaktır. Öğretmenler geçmişten bunun dersini almışlardır. Devrimci öğretmenleri bölmeğe çalışanlar, ancak kendi egolarını tatmine çalışanlardır ki bu da saman alevi gibi çabuk sönmeğe mahkûmdur.

TÖB—DER üyeleri ve yöneticileri, egemen güçlerin deneylerini ve olanaklarını iyi hesaplamalıdırlar. Örgüt disiplinine uymak, merkezi örgütlerin en önemli ilkesidir. Genel merkezimiz, olayları günü gününe izlemekte ve değerlendirmektedir. Elbetteki yeri ve zamanı geldiğinde şubelerimizin ve üyelerimizin ne yolda çalışacakları bildirilecektir.

BİZE GELEN YAYINLAR:

Yeni Ufuklar
Aylık, Sanat, Düşünce Dergisi, Yıllık Abonesi 50 TL., Altı Aylığı 25 **Yazışma ve Havale Adresi :** P.K. 1034 **Karaköy/İSTANBUL**

YENİ DÖNEM

Aylık Dergi, Sayısı 5 TL. Yıllık Abonesi 50 TL., Altı Aylığı 25 TL. **Haberleşme ve Havale Adresi :** P.K. 433 **BURSA**

MAHMUDO İLE HAZEL

Roman
Ömer Polat
15 TL.

İsteme Adresi : P.K. 37 **İSTANBUL**

VARLIK YAYINLARI SUNAR

KİTABIN ADI	YAZARI	FİATI
Bilim ve İnsan Değer Yargıları	J. Bronowski	5 Lira
Kapitalizm Sosyalizm ve Demokrasi	J. A. Schumpeter	8 »
Ekonomik Doktrinler	Joseph Lajugie	5 »
Hükümet Devirme Tekniği	Curzio Malaparte	5 »
Büyük Kompozitörler		8 »
Büyük Şairler ve Şiirleri		8 »
Tiyatro Tarihi	Memet Fuat	8 »
Sinema Tarihi	Zahir Güvemli	5 »
Büyük Sözler	Ülkü Tamer	5 »
Yazmak Sanatı	E. Özdemir A. Binyazar	8 »
Atatürkçülük Nedir?		8 »
Kısa Dünya Edebiyatı Tarihi	Richard Alcock	5 »
Resim Bilgisi	Nurullah Berk	8 »
Büyük Ressam ve Heykeltraşlar	Zahir Güvemli	8 »
Toplum Sınıfları	Pierre Laroque	5 »
Politika ve Propaganda	Jean Marie Domenach	5 »
Tolstoy Hayatı	Romain Rolland	5 »
Amerika Federal Hükümeti	Patricia C. Achson	5 »
Kılavuz Sözlük		5 »
Biyoloji Açısından İnsan	Jean Rostand	5 »
Dünyamızı Keşfedenler	Azize Bergin	5 »
Musiki Tarihi	İlhan K. Mimaroğlu	10 »
Besin ve Beslenme	Osman N. Koçtürk	8 »
Avrupa Milletleri Tarihi	Charles Seignobos	8 »
Saadet Yolu	Bertrand Russel	8 »
Türk Şiiri (Başlangıcından Bugüne)		8 »
Dünyada ve Bizde Sendikacılık	G. Lefrans K. Sülker	5 »
A. Birleşik Dev. Tarihi	Allan Nevins	8 »
Çağımızı Hazırlayan Düşünce	Necip Aslan	8 »
Edebiyat Terimleri Sözlüğü	L. Sami Akalın	8 »
Eylem ve Düşünce Açısından Çağımız	Necip Aslan	8 »
Uygarlık Tarihi	Shepart B. Clough	5 »
Cinsi Adetler Tarihi	Richard Lewinshon	8 »
Büyük Romanlar		10 »
Bunlar da İnsan mı?	Primo Levi	5 »
Büyük Adamlar		10 »
Eski Akdeniz ve Yakın Doğu Uygarlıkları	G. Leroux G. Contenau	5 «
Ruh ve Akıl Bozuklukları	Dr. Henry Yellowlees	5 »
Rüya ve Yorumları	Sigmund Freud	5 »
Kahramanlık Şiirleri		5 »
Yaşayan Alevilik	Yahya Benekay	5 »
Romalılar	R. H. Barrow	5 »

Yazışma Adresi : Varlık Yayınevi Cağaloğlu Yokuşu No : 40 **İSTANBUL**

NOT : TÖB - DER üyesi öğretmenler gerek kendileri, gerekse öğrencileri için bütün Varlık yayınlarını % 25 indirimle sipariş edebilirler.

EĞİTİMDE KADIN HAKLARI

MAKKAWI KHOGALI
FİSE Başkan Yardımcısı
Sudan Öğretmen Sendikaları Federasyonu Genel Sekreteri

Eşitsizliğin, ancak gerekli sosyal şartlar oluştuğunda e politik ekonomik ve öznel sebepler ortadan kalktığında ütünüyle yokedilebileceği kesinlikle anlaşılmışsa da; kaınların eşitlik ve kurtuluş mücadelelerinin gelişiminin ağımızın en önemli konularından biri olduğu açıktır. Bununla birlikte, kadınların özgürlüğü için verilen savaş, şçilerin sosyal gelişim için verdikleri savaşa paralel bir 'ol izler. Marx bu gerçeği «Kutsal Aile» de Proudhon'ın şu sözüne dikkati çekerek belirtmiştir : «Tarihsel derlerde değişim, daima kadınların özgürlüğe yönelmeleindeki gelişimle saptanır ve kadınların kurtuluşu, genel larak ulusların kurtuluşunun doğal bir ölçüsüdür.»

Marx ve Engels, kadınların ancak ve ancak çalışan ınıfın mücadelesine katıldıklarında toplumun bir eşit bireyi olabileceklerini sık sık tekrarlamışlardır. Lenin de Ekim Devriminden sonraki ilk atılımlar arasında kadın özgürlüklerinin sağlanması olduğu halde, bu işin kolayıkla başarılamıyacağına dikkati çekmiştir. «Kanunların basit bir değişimi, yaşlı insanların önyargı ve adetlerini ilmeye yeterli değildir.» kadın haklarına karşı hareketler, gerçekte çalışan sınıfın, öğretmen hakları da dahil üm kazançlarını yöneltmiş bir engelleme olarak değerendirilmelidir.

Görevin büyüklüğünün bilincindeki işçi kuruluşları, adınlara bu güç kazanılmış hakları anlıyabilmeleri ve ullanabilmeleri için teşvik edici şartları sağlamaya çalışmak zorundadırlar.

Dünya işçi kuruluşlarının tek merkezi olarak Dünya şçi Sendikaları Federasyonu, genel olarak kadınların urtuluşu ile ilgili sorunlara, ayrıca çalışan kadınların akları ve istekleri konusuna büyük bir ilgi göstermektedir. Geçen Nisanda Prag'da toplanan 3.cü «Çalışan Kadınların Problemleri Konferansı» bu amaçla hazırlanmıştır.

Kadın öğretmenlerin sorunlarını aydınlatmaya çalışan FISE üyeleri olarak, daha fazla kadın öğretmenin çalışan sınıfın kitle mücadelesine katılacağını umuyoruz. Bu mücadele, kendi eşitlik ve özgürlük mücadelelerinin başarılı olması için ön şarttır.

Öğretmenlerin sorunları, bu sıralarda bütün ülkelerde hızla önem kazanmaya başlayan eğitim sorunları ile yakından ilgilidir.

— Cehaleti kaldırmak, düşük eğitim düzeyini yükseltmek, gelişmekte olan ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişimi için büyük önem taşır.

— Kapitalist ülkelerde, teknolojik ve bilimsel devrimin isteklerini karşılayamayan eğitim yapısında ve eski sistemde bir reform gereklidir.

— Sosyalist ülkelerde işçilerin durmadan artan kültürel ihtiyaçlarını ve kişilerin yükselen zekâ düzeyini doyurmak gereklidir.

O halde mevcut bütün yetenek ve zekâdan yararlanabilmek ve böylelikle ekonomik ve kültürel ilerlemeyi artırmak için; genel, teknik ve meslekî eğitim konularında geniş çapta çalışmalar yapmak gereklidir.

Öğretmenlerin eğitimin gelişmesinde ve modern toplumun ilerlemesindeki önemli ve hayatî rolü, tartışma konusu bile yapılamaz. O halde kendilerine, bu önemli görevleriyle orantılı bir yer vermek, toplumu ilgilendirmesi gereken bir konudur.

Genellikle erkek ve kadın, bütün öğretmenler önemli sorunlarla karşı karşıyadırlar. Kadın öğretmenlerin ise erkeklerden ayrı olarak belirli bazı sorunları vardır. 1968 de yayınlanan bir UNESCO araştırması, okul öncesi eğitimin hemen tamamının bayan öğretmenler tarafından gerçekleştirildiğini ortaya koymuştur. İngiltere Ulusal Öğretmenler Birliği de, bütün okul öncesi eğitimin-Ana-okulları-bayan öğretmenler tarafından yürütüldüğünü belirtmiştir.

Aynı UNESCO dökümanı göstermektedir ki, incelenen 102 ülkeden 57 sinde, ilk öğretimde görevli öğretmenlerin % 50 den fazlası kadındır. Ortaöğretimde görevli kadın öğretmenlerin yüzdesi de oldukça önemlidir. (Fransada meslekî ve teknik okullar personelinin % 40'ı kadın öğretmenlerden oluşmuştur.) Araştırma ayni zamanda gelişmekte olan ülkelerde kadın öğretmen sayısında sürekli bir artış olduğunu ve sosyalist ülkelerde bu artışın erkek öğretmen sayısında görülen artıştan daha hızlı olduğunu göstermiştir.

Bu durumda kadın öğretmenler, öğretimin ana elemanlarıdır ve onların özel sorunlarına, toplumdaki bu önemli yerleri gözönünde bulundurularak eğilmek gerekir.

Ancak her ülkenin kendi sosyal yapı ve geleneklerinden doğan kendine özgü sorunları olduğundan, ben yalnızca bütün kadın öğretmenlerin genel sorunlarına bir ışık getirmeye çalışacağım:

EŞİT ÜCRET :

Kadın ya da erkek, öğretmenlerin düşük ücretle çalışmakta oldukları genel bir yakınma konusudur. Bunun yanında gelişmekte olan birçok ülkede ve bazı kapitalist ülkelerde kadınlar erkek öğretmenlerden de daha az para kazanmaktadırlar. (Eski İngiliz Kolonilerinde ve İngiltere'de kadınlara eşit ücret hakkı 1955 ten sonra, Sudan'da 1968 deki uzun süreli boykot ve büyük bir kitlenin katıldığı kampanyadan sonra verilmiştir.)

Karşıt ve tekelci sermaye propagandacıları kadınlara ödenen paranın fazladan ödenmiş bir para ve ikinci bir dayanak aracı olduğu fikrini yaymaktadırlar. Gerçekte, Halk hizmetleri statüsü tarafından resmî eşitliğin sağlandığı bazı kapitalist ülkelerde bile yürürlükteki ayrıcalığı gizlemek için bu fikir kullanılır.

Eşit iş için eşit ödeme prensibinin kabul edildiği ve cinsiyet ayrımının tümüyle ortadan kaldırıldığı ülkelerde ise böyle bir sorun mevcut değildir.

Sosyalist ülkelerde maaşlar «herkese yaptığı işe göre» prensibi ile ödenmekteyse de bu, her ülkede koşullarına göre değişiklik gösterir.

EMEKLİLİK MAAŞI HAKKI

Gelişmekte olan birçok ülkede kadın öğretmenler emeklilik maaşı hakkından yoksun edilmiştir. Bazı ülkeler bu hakkı evlenmemiş kadın öğretmenlere tanımış ve

evlenen öğretmen hakkını derhal kaybetmiştir. (Sudan'da). Bununla birlikte emeklilik yaşı kadınlarda erkeklerden daha azdır.

Sosyalist ülkelerin çoğunda kadınlar 55 erkekler 60 yaşına geldiklerinde emeklilik hakkına sahip olurlar.

Meslekî birlik kuruluşları emelilik ve güvenlik haklarının kabulü için tartışmalar hazırlamalıdır.

İŞSİZLİK :

Birçok ülkelerde, özellikle serbest ve özel eğitimi benimsemiş olanlarında, öğretmenlerin karşısına bir de işsizlik sorunu çıkmaktadır. Böyle eğitim sistemlerinin bulunduğu ülkelerde uzun yıllar görev yaptıkları için maaşları artmış öğretmenlerin işine son verilmektedir. İşveren «Ucuz öğretmen» aramaktadır. Bazı ülkelerde ise evlenen kadın öğretmenler işlerinden atılmakta, evli olanlara ise hiç iş verilmemektedir. Bunun için çocuklu kadın öğretmenler işlerini bırakmamaları için cesaretlendirilmelidir. Evlilik memuriyet için hiçbir şekilde engel teşkil etmemelidir.

Sosyalist ülkelerde ücretli ek izin, çocuklu öğretmenlerin 2 yaşında küçük çocuklarına bakabilmeleri için ücretli izin ve diğer bütün memuriyet hakları sağlanmıştır.

SOSYAL GÜVENLİK

Birçok ülkelerde (gelişmiş kapitalist ve gelişmekte olan) sosyal güvenlik sistemi çok yetersizdir.

Fransa'da lohusalık sosyal bir fonksiyon olarak tanınmamıştır; 14 hafta lohusalık izni —ayrıca bakım izni yok— hamile kadının işinde belirli bir hafifleme yok, çocuklarını yetiştirmek isteyenlerin işlerine son veriliyor. —Ulusal eğitimde sosyal hizmetlere yer verilmemiş : Çocuk bakım ve yetiştirme merkezleri yok— Meslek hayatı ile sorumlulukları arasında dengeli bir durum olmayışı kadın öğretmeni yıpratmakta ve mesleki geleceğini tehlikeli bir duruma getirmektedir.

İngiltere'de kadın ve erkek arasında hastalık, kaza ve tıbbî müdahale gibi güvenlik konularında hiçbir ayrım gözetilmemiştir. Bir dullar, yetimler ve kimsesizler emeklilik planı ve bir ulusal sigorta sistemi bulunmaktadır. İhtiyarlık sebebi ile emekliye ayrılma kesintisi maaşın % 6 sıdır.

Bununla birlikte İngiltere'de öğretmenler için hastalık izni hizmet süresine bağlı bir göstergeyle hesaplanır. İzin süresinin ilk 25 günü tam ücretle, sonraki 25 günü yarım ücretle izin sağlanır ve maksimum 100 gün tam, maksimum 100 gün de yarım ücretle izin verilir. Lohusalık izninden en az bir yıllık hizmeti bulunanlar yararlanabilir. Bu iznin süresi doğumdan önceki 11 ve sonraki 7 haftadır. Bunun dışındaki devamsızlık için ücret ödenmez. Lohusalık süresinin ilk 4 haftasında maaşın tamamı, geri kalan haftalardan yarısı verilir. Hükümet (ya da ilgili kuruluş) bu paranın doğumdan sonra ödenmesi gereken kısmını, öğretmenin yeniden işe başlıyacağı tarihte ödeme hakkına sahiptir. İznin başladığı tarih bir okul tatili içinde olursa, öğretmen tam maaş alabilmek için göreve devam edebileceği hakkında tıbbî rapor almak zorundadır. Bununla birlikte bu ücret de öğretmenin işe yeniden başlamasına kadar ödenmeyebilir. Bu haklardan evlenmemiş kadınlar, işveren değişik bir karar almadıkça, yararlanamazlar. Bütünüyle, kapitalist sömürücülük, kapitalist toplumda kadın işçiyi bir süper-sömürüye maruz bırakmaktadır.

list rejimin en büyük başarısıdır. Sosyalist ülkelerde y pılan bir anketten anlaşıldığı üzere:

Lohusalık izni —çocuklar için aylık aile ödene Ortopedik araçlar —takma organ— —Sıhhı tedavi hamil lik için tam ücretli tatil —ücretli lohusalık izni (Çekosl vakya'da doğumdan önce 4 sonra 22 hafta, maaşın % 9(hizmet süresi gözönüne alınmaksızın bu süre içinde öd niyor, evliler ve evli olmıyanlar için geçerli)— —Doğur yardımı— çocuğun büyütülmesi için ücretli tatil (2 yaşa k dar süren bu izin çocukların sayısına göre artar.) İlâçl rın, önleyici ve tedavi edici maddelerin tedariki gibi ol naklar sağlanmıştır.

Öğretmen çocuklarının bakımı için kreşler —ek göre leri olan öğretmenlere kalacak yer temini, Ücretsiz b kım, poliklinik ve hastaneler— hastalık, iş sırasında me dana gelen kazadan ötürü ya da ailenin hasta bireyi bakılması süresinde ücretli izin —bulaşıcı hastalıklar meydana getirdiği sakatlıklar sebebiyle emeklilik— kırs alanlarda ve köylerde çalışan öğretmenlere bazı öz olanaklar tanınması (Sovyetler Birliğinde köy öğretmenl ri ve onların ailelerinin barınak, ısınma ve aydınlanm ihtiyaçları hükümet tarafından sağlanır) da sosyalist ü kelerdeki öğretmenlerin hakları arasındadır. Bazı sosy list ülkelerde öğretmenlere uzun süreli ödeme şartlarıy okul yanında kooperatif evleri kurulur. Sovyetler Bir ğinde köy öğretmenleri maaşlarının % 20 si ile % 100 arasında değişen özel ücretler de alırlar.

Tatillerden ve eğlencelerden en az ücretle yararla ma —ucuz kültür araçları sağlama seyahat harcamala nın ödenmesi, çalışmak ve kabiliyet gelişimi için gerel kolaylıkların sağlanması— öğretmenler için kurulmuş di lenme ve boş zamanları değerlendirme faaliyetlerind yararlanma olanakları da sağlanmıştır.

Eğitimde kadınlar erkeklerle eşit sorumluluklar a tında çalışabilirler. Oysa gelişmekte olan ve kapitali ülkelerde en büyük problem kadınların mesleklerinde e keklerin erişebildikleri yerlere gelememeleridir.

Senegal İşçi Sendikaları Özel Eğitim Komisyonunu Kadın Öğretmenler Ulusal Konferansına sunduğu r porda, (Nisan 1968) Senegal'de hiçbir bayan öğretmen mesleki hiyerarşide bir yüksek makama ulaşamadığı b lirtilmektedir. Pek az bayan yüksek okul öğretmeni müdürü vardır. Müfettiş yardımcıları arasında ise bayar lara hiç rastlanmamaktadır.

MESLEKİ HAKLAR :

Bir de öğretenlik mesleğinin niteliğinden ötürü o taya çıkan ve sağlanması gerekli haklar vardır. 1966 d yayınlanan bir UNESCO dökümanına göre, dünyadaki bi tün öğretmenlerin mücadelelerinin tek amacı, şu a rıntılarla ilgilidir.

1. Meslek için hazırlanma :

İşverenlerin daha fazla kâr sağlama hırsları ve me lekle ilgili önlenemiyen şikâyetler, kadınlar için meslel eğitimin gelişimini engellemektedir. (SNETP/CEG-SBTE CAVALİER) Senegal'den bildirildiğine göre, birçok kadı öğretmen, modern eğitim gelişmeleri ile ve çocuk eğit mindeki günlük gelişmelerle yakından ilgilenememektedi

O halde, öğretmenlerin görevlerine başlamadan önc görevleri için yeterli şekilde hazırlanmaları gerekmekt dir. Öğretmen örgütleri öğretmen yetiştirme merkezlerir de uygulanan program ve metodlar hakkında; yenilem kurslarının, ücretli tatillerin yararları konusunda ve ça

ısı için söyleyecek sözleri olmalıdır.

Bu konu, Sudan Öğretmenleri Sendikaları Federasıunun 1968 deki mücadelesinin önemli bir parçasıydı : bu konuda büyük başarı elde edildi. İlk ve orta öğim için öğretmen yetiştirme süresi 4 yıla çıkarıldı. Daileri çalışmalar yapabilecek nitelikte görülen az sayıda etmen, bu çalışmaları yapabilmek için maaşlı-izinli ıldı ve yabancı ülkelere gidebilmeleri sağlandı. Eğitim n gerekli tedbirleri kararlaştırmak amacıyle özel bir ire kuruldu ve mesleki birlik örgütleri, bu tedbirlerin nması için çalışan bütün kuruluşlarda temsil edildiler.

2. Mesleki Özgürlükler :

Öğretmenlerin politik ve sosyal görüşlerinin, görevlee başlama ve görevlerini sürdürmelerinde bir engel olması gerektiği bir gerçektir. Sudan, Nimeyri Hükümetii yüzlerce demokrat ve reformcu öğretmeni, yalnızca litik görüşleri yüzünden görevlerine son vererek cezadırması, Federal Alman Cumhuriyetinin başlattığı ve ormcu elemanları (öğretmenler de dahil) kamu hizetlerinde tahdit etmeyi amaçlayan hareket ve benzeri, öğretmen meslek kuruluşları tarafından eleştirilmeli bunlara karşı çıkılmalıdır. Büyük savaşçı ve filozof yan öğretmen Angela Davis'in Amerikan otoriteleri taından üniversitedeki kürsüsünden uzaklaştırılması, rmcu ve barışçı güçlerin tepkisini toplamış ve sonunAmerikan hükümeti yalnız Angela Davis'i serbest bıkmaya değil. ayni zamanda California Üniversitesinin u görevden uzaklaştıran kararını iptal ettirmeye de cbur kalmıştır.

Öbür UNESCO/ICO önerileri de şunlardır :

Öğretmenlerarası ilişkiler ve eğitim - öğretmen kuruıarının maaşlar, emeklilik ve çalışma şartlarının tesbiti nusunda tam bir birlik içinde çalışmaları-verimli öğme ve öğrenme olanaklarını sağlanması-sosyal çalışma yanışması-eğitim siyasetinin tesbitinde dayanışma.

Kadın öğretmenler ve onların örgütleri, çalışan bün kadınlarla birlikte, genç kızların eğitim hakları konunu ele almalıdırlar. Gelişmiş ve gelişmekte olan kapilist ülkelerin pek çoğunda, gelenekler ve ekonomik nenler yüzünden kadınların eğitimi, özellikle yüksek öğım yapmaları güçleştirilmiştir. Kadınların daha yükk eğitim kurumlarına alınabilmelerinin sağlanması için un yıllar geçmesi gerekmiştir. UNESCO'nun sosyalist kelerde genç kız ve kadınların yüksek öğretime kabulü nusunda yaptığı bir karşılaştırmalı araştırma (Haziran 67) Yeni politik rejimin kurulması ve yeni kuruluşların taya çıkışı yüksek öğretimin gelişmesinde yararlı oldunu belirtmektedir.

Gerçekte, kadınların eğitimin her aşamasında eşit rtlara sahip olmaları gereklidir. Kızların eğitiminin erklerin eğitimine oranla geride kaldığı ülkelerde, bu açı kapamak için özel çaba gereklidir. Bütün bunların üzeıde, kanun ve yönetmeliklerin kadın-erkek arasında itimin hiçbir basamağında ayrıcalık bulunmamasını ğlayacak şekilde hazırlanmaları gerekir.

SENDİKA MÜCADELESİNDE DAYANIŞMA :

Marx ve Engels'in belirttiği gibi, kadının toplumun it bir bireyi olabilmesi için çalışan sınıfa ve bu sınıfın ücadelesine katılması gereklidir. Kadın öğretmenler, illeri derneğin kendi kişisel sorunlarına eğilip eğilmeme/le değişmekle birlikte, genellikle dernek faaliyetlerine ıtılmaktadırlar.

Zamanımızda kadınların, dernek çalışmalarıyle gittikçe daha fazla ilgilendikleri ve aktif görev alarak isteklerinin kabulü için çalıştıkları açıkça görülmektedir. Bu ortam desteklenerek geliştirilmeli ve örgütler kadın hakları ve istekleri ile daha fazla ilgilenmelidirler.

Bayan öğretmenler, çalışan kadınlar için düzenlenen dernek eğitimine de yardımcı olurlar. Gelişmesini tamamlamamış ve özellikle kadın-erkek arasındaki ayrımı hâlâ sürdüren ülkelerde, öğretmen örgütleri kadın öğretmenlerden, çalışan kadınlar için hazırlanan eğitim programlarında yararlanarak önemli gelişmeler sağlıyabilir.

Kadınların ekonomik, politik ve sosyal kurtuluşunu sağlamak için yalnız çeşitli sınıflardan kadınlarla değil, çalışan sınıfın iskeletini meydana getiren erkeklerle de birlikte çalışmakta büyük yararlar vardır. İsteklerin tümünün gerçekleşmesi için ulusal gelirin eşit dağılımının sağlanması gerektiği bilinmelidir. Sosyal değişiklikler için birlikte çalışmak gerekir. Yine bilinmelidir ki, ülkeye yönelecek politik. ekonomik ya da kültürel bir emperyalist baskı, kurtuluş mücadeleleri için büyük bir engeldir. Bu yüzden sömürgeciliğe karşı savaşta da birleşilmelidir. Savaşların ve savaş hazırlıklarının, büyük harcamaların sebebi ve sosyal isteklerin sağlanmasında en büyük engel olduğu açıkça anlaşılmalıdır ve çalışan sınıf, Vietnam'daki saldırgan savaşın durdurulması için mücadele etmeli ve barışçı güçler safına katılmalıdır.

Öğretmen örgütleri, kadın öğretmenlerin politik ve ideolojik bilinç düzeylerini yükseltmek, onları görevlerinden haberdar etmek ve onlara yardımcı olmakla da yükümlüdür. Kadın öğretmenlere sosyal gelişimleri için yeni çözümler elde etmelerini sağlıyacak düzenli toplantılar düzenlemelidirler.

Gelişmekte olan ülkelerde öğretmen örgütlerine bu konuda daha başka görevler de düşmektedir. Kadın öğretmenleri, toplumdaki gerçek yerlerini almaları için örgütlendirmek gereklidir. Kadınların % 80 inin okumayazma bilmediği ve en önemli insan haklarından bile yoksun olduğu birçok toplumlarda kadın öğretmenler, eğitim görmüş kadınların en geniş grubunu meydana getirmektedirler. Kadın öğretmenler, örgütlerinin yardımıyla ve onun öncülüğünde kadınlar için okuma-yazma kursları, toplum gelişim faaliyetleri ve diğer reformcu ve ortak çalışmaları organize edebilirler. Kadınlar arasında kültür ve politik uyanış kampanyalarını yönetebilirler. Bu ülkelerde kadın ve gençlik kuruluşlarının çalışmaları büyük ölçüde kadın öğretmenlere dayanır. Gerçekte kırsal alanlarda ve köylerde yaşayan kadınlara ışık tutan birer kaynaktırlar. O halde bu ülkelerde, kadın öğretmenlerin sorunlarına özel bir ilgi gösterilmeli ve öğretmenler ailedeki görevlerinden, ev işlerinden kurtarılmalı, böylece ülkelerinin ekonomik, politik ve sosyal gelişimleri için daha verimli çalışabilmeleri sağlanmalıdır.

Yine de kadın eşitsizliğinin ancak gerekli sosyal şartlar olgunlaştığı ve politik ve sosyal nedenler ortadan kalktığında tamamen önlenebileceği unutulmamalıdır. Bu da ancak işçilerin sosyalizm için verdikleri savaş başarıya ulaşınca mümkün olabilecektir. O halde bütün kadınların sosyal değişim ve gelişim savaşına katılmaları gereklidir, çünkü gerçekten kadınların aktif olarak görev almadıkları bir savaşın başarıya ulaşabileceği düşünülemez.

FİSE'nin yayın organı Teachers of the World'un 1972/2. sayısından alınmıştır.

«İDARE EDENLER VE İDARE EDİLENLER»

(Baştarafı Sayfa 1'de)

Bugün «İdare eden, idare edilen» biçiminde bir ayrım, hiç kuşkusuz çağdışıdır. Ama, böylesine bir zihniyetin ortaya çıkmasına bakarak biz, bu zihniyete sahip olanları suçlayamayız. Bu tür bir açıklama biçimi, topluma bakış açısını işaretler. Ve bunun yanında bir de, egemen kesimlerin düşünce ve toplum anlayışını manalandırır. Bundan dolayıdır ki, bu açıklama biçimi «dörtbaşı mamur» bir değer ifadesidir. Ve toplum değerlendirmesinin bir kriteri sayılır. Açık ifadesiyle «Kendileri idare eder, toplum da idare edilir.» demektir.

Böyle bir şeyin olamıyacağını, bu zihniyetin sahibine duyurmak lâzım. Toplum, kendi kendini, kendi içinden seçtiği insanlarla bizzat idare eder. «Vesâyet» döneminin tarihe karıştığının bilinmesi gerekir.

Durumun bizde de böyle olduğu gerçekten şüpheliydi. Şüphenin kökeninde, her aklına gelenin «Türk Devletini kurtarmak» kararıyla yola çıkması olması vardı. İktidardakilerin devlet yönetiminden uzaklaştırılması tartışma konusu yapılır yapılmaz, ilk akıllarına gelen: «Türk Devletinin ortadan kaldırılmak» istenmesi oluyordu.

Ülkemizde gelişen düşünce düzeyi, böyle bir davranışın ne anlama gelebileceğini bilecek bir aşamadadır. Devlet, kişiler, ya da gruplarla değil ekonomik, sosyal ve nitlikleriyle var olan bir kurumdur. Bu nitelikleri belirleyen, bu nitelikleri var eden ulusal topluluğu meydana getiren sosyal sınıflardır. Bugünkü tarihsel dönem ve bugünkü koşullar içinde hiçbir sınıf veya tabakanın devleti yok edeceği, devleti başkalarına peşkeş çekeceği düşünülemez. Ruh hastası olmayan hiçbir kimsenin kendi barınağını yakması düşünülemiyeceği gibi.

Bir bakıma denebilir ki, son seçimler devleti malikâne sananlarla devleti, toplumsal iradenin bilinçli kurumu olarak kabul edenler arasında yapılmıştır. Bir başka deyişle, son seçimlerin, sosyal yapıyı «İdare edenler ve İdare edilenler» biçiminde ayıranlarla, sosyal yapının bilinçli iradesine güvenenler arasında yapıldığı ve ikincilerin zaferiyle sonuçlandığı da kuşkusuz söylenebilir.

Bize göre bu seçimlerin önemi, hangi doğrultuda ve ne nitelikte olursa olsun, sosyal sınıf bilincinin su yüzüne çıkmasından ve ulusal toplumun bu anlayış içinde yerini almış olmasından gelmektedir. Bu sonuç ayni zamanda, sosyal bünyenin temelinde beliren sosyal gelişme evriminin maddî koşullarına kavuştuğu anlamına da gelir.

Ülkemizin geçirdiği sarsıntıyı «Jeolojik devirler»in toprak yerleşmesine benzetmemiz buradan; ileriye dönük umudumuz da, sosyal yapının ulaştığı içsel evrimin maddî ve rasyonel koşullarına kavuşmuş olmasından gelmektedir.

Bunun erken bir teşhis olmadığına inanıyoruz.

GENEL BAŞKANIMIZIN MEKTUBU

(Baştarafı Sayfa 1'c

Bütün bu baskılar, anti-demokratik uygulamal egemen sınıfların politikalarını iflastan kurtaramamışt Halkımızın demokrasiye olan inancını ve demokra mücadelesini ortadan kaldıramamış, aksine onu da da güçlendirmiştir.

14 Ekim seçimleri, ülkemizi 12 Mart ortamına ş tiren ve bugünkü çıkmazlara sokan zihniyetin temsilci rine gereken dersi vermiştir. Türkiye insanı bu seçim demokratik ilkelere bağlılığını, politik deyimiyle «demc ratik rüştünü» ispatlamıştır. Halkımız, uzun yıllardanb ri ülke yönetimini elinde bulunduran egemen güçle böylece sırt çevirmiş, onları ülke yönetiminden oyları uzaklaştırmıştır.

Yurdumuzun içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulm sı ve gerçekten demokratik bir ortamın yaratılabilm için yıllardan beri uygulanagelen yanlışlığı defalarca patlanan ve bize çok pahalıya malolan politika terk ed meli ve 1961 Anayasasına dönülerek bu doğrultuda, ki nin temel haklarına ve hukuk devleti ilkelerine bağ halktan yana bir yönetime gidilmelidir.

Türkiye öğretmenlerinin tek ve en güçlü demokı tik örgütü olarak, ülkemizin ve halkımızın her türlü s runlarının serbestçe tartışılabileceği, düşünce özgürlüğü olanak sağlayan, demokratik kuralların tam anlamı işleyeceği özgür bir ortam istiyoruz. Yakın geçmişin y ralarını saracak geniş kapsamlı bir affın çıkarılması bu ortamın gerçekleşmesi koşullarından birisi olacaktı

Sonuç olarak, ülkemizi bugünkü çıkmazlara sok güçlerin yönetime getirilmesinde bir yarar görmediğim bilgilerinize sunarım. Saygılarımla.

Ali Bozkurt
Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği Genel Başkanı

BİR BERAET KARARI

(Baştarafı Sayfa 7'de)

suçları sabit görülmediğinden sanıklar Selim Sırrı Uygur, İsmail Bayram ve Şahin Oğuz'un müsnet suçlardan **BERAETLERİNE** ve tahliyetlerine, başka suçtan mevkuf veya mahkûm bulunmadıkları takdirde derhal tahliyeleri için C.Savcılığına müzakere yazılmasına,

Sanıklarda yakalanan emanette kayıtlı kitap ve eşyanın hüküm katileştikten sonra sanıklara iadesine.

Talebe aykırı olarak kabili temyiz olmak üzere ittifakla verilen karar C.M.U.si huzuru ile sanıklar Selim Sırrı Uygun, İsmail Bayram ve Şehin Oğuz'un ve vekillerinin yüzlerine karşı açıkça okunup anlatıldı. 13/10/1972

Başkan : 8134	Üye : 10289
(M.Tevfik Sayıner)	(Şerafettin Özdinçer)
Üye : 12770	Kâtip : 422
(Muzaffer Erginbay)	(Necati Yıldız)

BU ZİNDAN, BU KIRGIN, BU CAN PAZARI

ördüler
edi cihan,
, cin Kaf dağının ardındakiler,
ördüler analar neler doğurur
man aman hey...

ünyalar vardır elvan,
r su damlasında, bir kıl ucunda,
eyvalar vardır, meyvalar,
ğacı, omcası yok,
ana vurgun, sana dost.
eride Kabil'in murdar baltası
e kan değirmenleri,
ader kahpesi.
eride borazancıları o puşt ölümün,
azır, zilzurna keyfinden,
azır ırzını vermeğe
iğitler vuruldukça.
msah kısmı çünkü yavrusunu yer
karsu duruldukça.
adı, yalan hamurunu dağ - dağ yoğurur
man aman hey...

u zindan, bu kırgın, bu can pazarı,
acera değil.
aşamak, sade «yaşamak»
osun, solucan harcıdır.
yle açar ki murat,
ısız, güneşsiz de kalsa, koparılsa da
avkı, bulut güllerinden daha bir suna,
aha bir, burcu - burcudur.

u zindan, bu kırgın, bu can pazarı
acera değil
ardığım toprağımın altın sabrıdır,
sert, erkek hüzmüdür lâhza başında
Cıgara değil.
Ve sevgilim uykusunda bağırır
Aman aman hey...

Meltemin bir tadı, ustura ağzı
Biri, kız memesi, tılsım,
Yağmurun bir damlası süzülmüş küfür,
Bir damlası süzülmüş küfür,
Bir damlası, aşk.
Senin uykuların hayın,
Düşlerin kardeş.
Duyar mısın, anlayıp sızlar mısın ki?
Gece, samanyollarında rüzgâr çıkıncaya dek
Mısrâlarım kardeş - kardeş çağırır
Aman aman hey...

Serabın bir sonu vardır,
Ufkun, sıradağın sonu.
Uçarın, kaçarın bir sonu vardır
Senin sonun yok.
Mandaların, kavakların pazarı olur,
Senin pazarın olamaz.
Sensiz nar çatlamaz, bebek gıı demez.
Beni böyle şair, divane etmez,
Kızımın çatal göğsü.
Senin yüzün suyu hürmetinedir
Buğdalara, cevizlere yürüyen
Kara toprağın ak südü...
Bir bilsen kimlere tasa, kedersin,
Anlar mısın, şaşırıp ağlar mısın ki?
Bir bilsen kardeşlerim ne can çocuklar
Ve bilsen nasıl vurur beni bu duvar.
Akşam - akşam, kara sevdam ağırır
Aman, aman hey...

Ahmet ARİF

TÖB — DER

Sahibi : Ali Bozkurt
Yazı İşleri Md. : Musa Uysal
Adres : G. Mustafa Kemal Bulvarı 14/1 - 12 ANKARA
Tel : 25 14 52 - 17 49 27
Abone : Yıllık 20 TL. 6 Aylık 10 TL.
Dış Ülkeler : Yıllık 50 TL.
Fiyatı : 1 TL.

ŞARK MATBAASI ANKARA — 1973

Sayın : .....